

Outi Soukainen

DIGITAALINEN HAUTAUSMAAKARTTA JA TIETOSUOJA

DIGITAALINEN HAUTAUSMAAKARTTA JA TIETOSUOJA

Outi Soukainen
Opinnäytetyö
Syksy 2018
Maaseudun kehittäminen
(Ylempi AMK)
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Maaseudun kehittäminen, Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Tekijä: Outi Soukainen

Opinnäytetyön nimi: Digitaalinen hautausmaakartta ja tietosuojaja

Työn ohjaaja: Toni Sankari

Työn valmistumislukukausi- ja vuosi: syksy 2018

Sivumäärä: sivut + liitteet
(55 + 5)

Digitalisaatio vaikuttaa kaikkialla yhteiskunnassa ja yhteistä sen vaikutukselle on muutos, jota se tuo myös seurakunnan hautauspalvelun työhön. Paperinen kartta kuvaa hetkellisen tilan piirteitä ja sen tietosisältö on vanhenevaa tietoa. Sähköistä tai digitaalista karttaa voidaan päivittää ajantasaisesti. Hautausmaakarttoihin ja niihin liittyviin tietosisältöihin liittyy tiedon suojaamista. Euroopan unionin yleinen tietosuojasetus (GDPR) tuli voimaan toukokuussa 2018. Se toi mukanaan velvoitteen rekisterinpitäjille tarkistaa tietosuojakäytäntöjensä lainmukaisuuden. Samalla kun yhteiskunta ja palvelut sähköistyvät tarvitaan luotettavaa tietosuojaa ja tietoturvaa. Tämän opinnäytetyön aiheena on digitaaliset hautausmaakartat ja tietosuojaja.

Oulun seurakuntayhtymän alueella on 13 hautausmaata, joiden kartta-aineistoista vain osa on käytettävissä sähköisesti. Opinnäyte on toteutettu Oulun seurakuntayhtymän hautauspalvelun ohjauksessa ja ensisijaisesti työn tulokset ohjaavat Oulun seurakuntayhtymän hautausmaakarttojen digitalisoimiseen liittyvää työtä. Opinnäytteen tutkimusmenetelmänä on käytetty kyselytutkimusta ja asiantuntijahaastattelua. Aineistopohjaa on kerätty perehtymällä henkilötietojen käsittelyyn, tietoturvaan ja niihin liittyvään lainsäädäntöön. Lisäksi työssä on perehdytty muihin aiheeseen liittyviin hankkeisiin ja tutkimuksiin kirkon työssä ja muualla yhteiskunnassa.

Selkein haaste hautausmaakarttojen digitoimiseen ja uusien sovellusten käyttöön ottamiseen on ajan ja resurssien puute seurakunnan hautatoimessa. Monessa suuressa seurakunnassa ja seurakuntayhtymässä on jo otettu käyttöön sähköisiä hautausmaakarttajärjestelmiä ja mobiilikarttasovelluksia. Vielä useammassa seurakunnassa käytössä on manuaaliset, käsin piirretyt kartat. Osamista karttojen digitoimiseen ei välttämättä löydy omalta henkilökunnalta, vaan se täytyisi saada ulkopuoliselta palvelun tarjoajalta. Asiakaspalvelun ja maastotyön tueksi tarvitaan karttoja, joiden tietosisältö on ajan tasalla. Kehitystyötä tarvitaan jatkossakin vielä paljon, jotta käyttöliittymät ja -järjestelmät vastaavat hautausmaatyön vaatimuksia. Digitalisaatio vaatii uudenlaista osaamista, mutta pitkällä aikavälillä sen tulisi helpottaa työtä. Hyvä ja sujuva palvelutyö on hautauspalveluille ensiarvoisen tärkeää. Työntekijät ja seurakunnan ulkopuoliset toimijat on syytä perehdyttää lainsäädännön puitteissa tietosuojan ja tietoturvan vaatimuksiin. Opinnäytetyön tulokset ovat hyödynnettävissä myös muualla Suomessa seurakunnan hautatoimessa.

Asiasanat: Digitalisaatio, hautausmaa, kartta, seurakunta, tietosuojaja

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Master of Natural Resources, Master programme

Author: Outi Soukainen
Title of thesis: Digital cemetery map and data security
Supervisor: Toni Sankari
Term and year when the thesis was submitted: autumn 2018 Number of pages: 55+5

Keywords: Digitalisation, cemetery, map, parish, data security

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	7
2	DIGITAALISEN HAUTAUSMAAKARTAN KEHITTÄMINEN	9
	2.1 Kohti digiaikaa	9
	2.2 Oulun seurakuntayhtymän hautausmaat	10
	2.3 Kehittämisenäkökulma ja tutkimuskysymykset	12
3	DIGITAALISEEN HAUTAUSMAAKARTTAAN LIITTYVÄ LAINSÄÄDÄNTÖ	13
	3.1 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon hautaustoimi ja hautaustoimilaki	13
	3.1.1 Hautaustoimen tehtävät.....	14
	3.1.2 Hautaustoimen ohjesääntö ja hautausmaakaava	14
	3.1.3 Hautapaikkarekisteri	15
	3.2 Lainsäädäntö ja luottamuksellisen tiedon suojaaminen	16
	3.2.1 Julkisuuslainsäädäntö ja salassapito.....	16
	3.2.2 Henkilötietolaki ja tietosuojasetus 2018.....	17
	3.2.3 Henkilötietojen käsittelyä koskevat yleiset periaatteet seurakunnissa	19
	3.2.4 Tietoturvallisuus ja tietojen säilytys.....	19
	3.3 Paikkatiedon mahdollisuudet ja verkkopalvelut.....	20
	3.3.1 Paikkatieto ja sähköiset tietojärjestelmät	21
	3.3.2 Inspire direktiivi ja avoin data	21
	3.3.3 Hautausmaiden karttapalveluiden digitalisoituminen	23
	3.3.4 Aiemmat selvitykset ja rekisterihankkeet Suomen ev.lut. kirkossa	26
	3.3.5 Verkkopalveluiden tulevaisuuden näkymät seurakunnissa.....	28
4	DIGITAALISEN HAUTAUSMAAKARTAN KEHITTÄMISEN MENETELMÄT	30
	4.1 Tutkimusmenetelmät ja aineistopohjainen analyysi	30
	4.2 Kyselytutkimus ja haastattelut.....	30
	4.2.1 Kysely seurakunnille hautausmaakarttojen sähköistämisestä	32
	4.2.2 Sähköpostihaastattelu tietosuojalain uudistukseen liittyen	32
5	KEHITTÄMISTYÖN TULOKSET	34
	5.1 Kyselyn tulokset.....	34
	5.1.1 Sähköiset hautakartta-aineistot vastaukset	35
	5.1.2 Sähköisten hautakartta-aineistojen käyttäjät vastaukset	37
	5.1.3 Tietoturvaosion vastaukset.....	38

5.2 Haastattelun tulokset	42
6 KEHITTÄMISTYÖN PÄÄTELMÄT JA POHDINTA	45
6.1 Päätelmät kehittämistyön tuloksista	45
6.2 Pohdinta.....	46
OPINNÄYTETYÖSSÄ KÄYTETTYÄ KÄSITTEISTÖÄ	49
LÄHTEET.....	51
LIITTEET	56

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön aiheena on digitaaliset hautausmaakartat ja tietosuoja. Digitalisaatio etenee vauhdilla koko yhteiskunnassa. Muuttuvat tietopalveluprosessit ja verkkopalvelut tuovat haasteita, mutta myös paljon mahdollisuuksia hautausmaiden karttojen käyttöön. Varsinainen digiloikka hautausmaakarttojen sähköistämässä on kuitenkin vielä tekemättä. Hautausmaakarttojen käytön hallintaan liittyy tällä hetkellä paljon haasteita ja ongelmia. Karttojen hallinnointi vie paljon aikaa, eikä sähköisiä karttatietojärjestelmiä hyödynnetä parhaalla mahdollisella tavalla. Haasteena on, että sähköisten hautakarttojen käyttöä ei osata, hautausmaakartat eivät ole hyödynnettävissä sähköisesti tai mobiilisovellusta eli ohjelmaa, jonka voisi ladata matkapuhelimeen, ei ole vielä ollut käytettävissä.

Asiakaskokemus digiaikana tarkoittaa sitä, että palveluiden tulisi olla saatavilla digitaalisessa kanavassa samassa laajuudessa ja yhtä laadukkaana kuin esimerkiksi toimipisteessä. Usein toistettu näkemys on myös, että kirkon tulee olla siellä, missä ihmiset ovat. Nyt ihmiset käyttävät internetiä. Asiakaspalvelun ja maastotyön tueksi tarvitaan karttoja, joiden tietosisältö on ajan tasalla. Asiakaspalveluun ja hautauspalvelun työhön liittyy paljon tiedonhallintaan liittyviä tehtäviä, mm. tiedonkulkuun ja tiedottamiseen, sekä työn seurannan dokumentointiin ja raportointiin liittyviä vaatimuksia. Tietojen kirjaaminen on paitsi lakisääteistä myös tärkeää laadunhallinnan ja vaikkapa laskutuksen kannalta. Työtehtävien ja asiakaspalautteiden organisointi sekä ohjeistusten ja karttojen valmistelu, kuuluvat päivittäisiin työtehtäviin.

Tavoitteet tälle opinnäytetyölle on asetettu seurakunnallisesta hautauspalvelun työstä käsin. Työ tehdään Oulun seurakuntayhtymän hautauspalvelun ohjauksessa. Digitalisaatio avaa markkinoita ja mahdollisuuksia mm. karttaohjelmistojen kehittäjille ja muille verkkopalvelun tuottajille. Tässä työssä kuitenkin tullaan tarkastelemaan hautakarttatietojen digitaalista kehittämistä palveluorganisaation toiminnasta käsin. Seurakunnan hautauspalvelussa ei kerätä palvelua tuottamalla voittoa, mutta kulut pitäisi saada katettua tuotoilla, jotka muodostuvat hautaustoimen maksuista ja valtion maksamasta korvauksesta. Digitaalisessa maailmassa kaikkea ei voi eikä kannata kuitenkaan tehdä yksin.

Opinnäytteen tavoitteeksi muodostui selvittää, miten sähköiset karttatyökalut on otettu käyttöön seurakuntien hautauspalvelussa ja miten tietoturva ja tietosuoja on huomioitu hautausmaakarttojen

käytössä. EU:n yleinen tietosuoja-asetus (GDPR) tuli voimaan keväällä 2018. Se toi mukanaan velvoitteen rekisterinpitäjille tarkistaa tietosuojakäytäntöjensä lainmukaisuuden. Opinnäytetyön lähdeaineistoihin on otettu käsittelyyn lakeja, jotka sivuavat hautaustoimea ja karttatietojen tietosuoja. Näin ollen työssä tullaan käsittelemään lainsäädännöstä vain rajattuja alueita. Digitalisatiota ei tule pelätä. Kun tietosuojasta ja tietoturvasta tulee sisäsyntyistä, voidaan seurakuntien hautausmaakarttojen käyttöä sujuvoittaa.

Opinnäytetyön ensisijainen tavoite oli saada Oulun seurakuntayhtymän hautakartat digitaliseen muotoon hyödynnettäväksi myöhemmin mobiilisovelluksella. Toisena tavoitteena oli kartoittaa tietosuojan ja tietoturvan näkökulmasta sitä perustaa, mille hautausmaakarttojen digitointia voidaan Suomen seurakunnissa tehdä. Opinnäytetyössä toteutettiin kysely seurakunnille hautausmaiden karttojen käyttöön ja tietoturvaan liittyen ja asiantuntijahaastattelu tietosuoja-asetuksen uudistukseen liittyen. Tietoperustaa kerättiin perehtymällä henkilötietojen käsittelyyn, tietoturvaan ja niihin liittyvään lainsäädäntöön. Lisäksi työssä perehdyttiin muihin aiheeseen liittyviin hankkeisiin ja tutkimuksiin. Rajapintoja asiakaspalvelun, digitalisaation ja lainsäädännön näkökulmasta avattiin hautauspalveluihin. Liitteinä tässä opinnäytetyöraportissa on työhön liittyvä kysely ja haastattelu. Opinnäytteessä käytettyä käsitteistöä on avattu ennen lähteitä ja liitteitä.

2 DIGITAALISEN HAUTAUSMAAKARTAN KEHITTÄMINEN

2.1 Kohti digiaikaa

Seurakuntien hautauspalvelussa kuten muuallakin yhteiskunnassa on tapahtunut muutos palveluiden tuottamisen kulttuurissa. Yhä useampi palvelu löytyy digitaalisena internetistä. Myös työn tekemisen tavoissa on tapahtunut muutosta hiljalleen. Hautauspalveluiden työssä on tärkeää taata hyvä ja aukoton palvelun laatu. Asiakkaan näkökulmasta palveluketjun pitäisi olla luotettava ja sujuva. Erityisellä hienotunteisuudella on suuri merkitys hautauspalvelun palveluketjussa. Vaikka digitalisaatio muuttaa monia asioita, palvelutoiminnan perusteet säilyvät ennallaan. Kyse on edelleen siitä, että hyvällä palveluilla voidaan tuottaa arvoa.

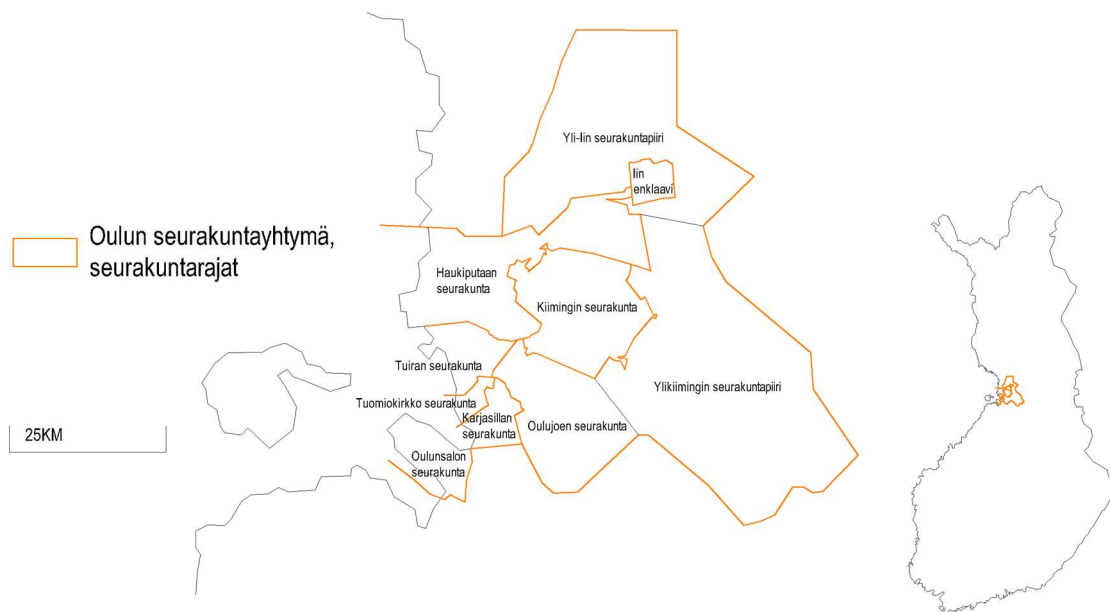
Digitalisaatio-termiä on ryhdytty käyttämään viime vuosina, mutta sille ei ole virallista tai edes kunnollista määritelmää. On kuvaavaa, että sitä selitetään usein esimerkkien kautta, mutta ei sanota mitä se itsessään on. Perimmäinen ajuri digitalisaation taustalla on digitalisoituminen. Digitalisointia tapahtuu, kun asioita, esineitä tai prosesseja digitalisoidaan kokonaan tai osittain. Digitalisointi on analogisen konvertointia eli muuntamista digitaaliseksi. (Ilmarinen & Koskela, 2015.)

Dokumenttien digitalisoinnissa on kaksi perusvaihtoehtoa. Asiakirjoja voidaan skannata sähköiseen muotoon, jolloin paperien käsittelystä ja arkistoinnista voidaan luopua. Perimmäisenä tavoitteena dokumenttien digitalisoinnissa pitäisi kuitenkin olla luopuminen kokonaan asiakirjamuotoisesta tietojen käsittely- ja myös ajattelutavasta. (Ilmarinen & Koskela, 2015.) Datalla eli vaikkapa kartalla tai dokumentilla ei sinänsä tarvitsisi olla esimerkiksi paperista tulostetta, hautakarttoja voitaisiin hyvin käyttää mobiililaitteilla hautausmaalla maastotöissä, eikä karttatulosteita välttämättä tarvittaisi. Digitoinnin kokonaisuus on parasta säilyvyyden varmistamista. Ei kannata ryhtyä digitointiin, ellei koko prosessi metatietoineen, tietokantoineen, kokonaisprosesseineen, tekniikoineen ja säilytysstrategioineen ole valmiina prosessina olemassa tai se tuotetaan ennen digitoinnin käynnistämistä. (Keckskemä, Kansallisarkiston digitointitoiminta -koulutus 6.10.2016.)

Teknologian kehittyminen ja globalisaatio ovat perinpohjaisesti muuttaneet tavan, jolla henkilötietoja kerätään ja käytetään. Tämä on tuonut esille aivan uudenlaisia oikeudellisia ongelmia. Henkilötietolain soveltamisympäristöön vaikuttavat myös internetin räjähdysmäisesti lisääntyneen käytön luomat tietosuojaongelmat. (Pitkänen, Tiilikka & Warma 2013, 6.) Asiakas ei välttämättä pysy ymmärtämään, millaisia oikeuksia hän on luovuttanut. Samaan aikaan digitaalisessa ajassa on pyrkimys avoimuuteen. Digitalisaatio laajentaa asiakkaiden roolia ja tekee heistä aktiivisia toimijoita. Asiakkaat voivat olla sisällöntuottajia. (Ilmarinen & Koskela, 2015.)

2.2 Oulun seurakuntayhtymän hautausmaat

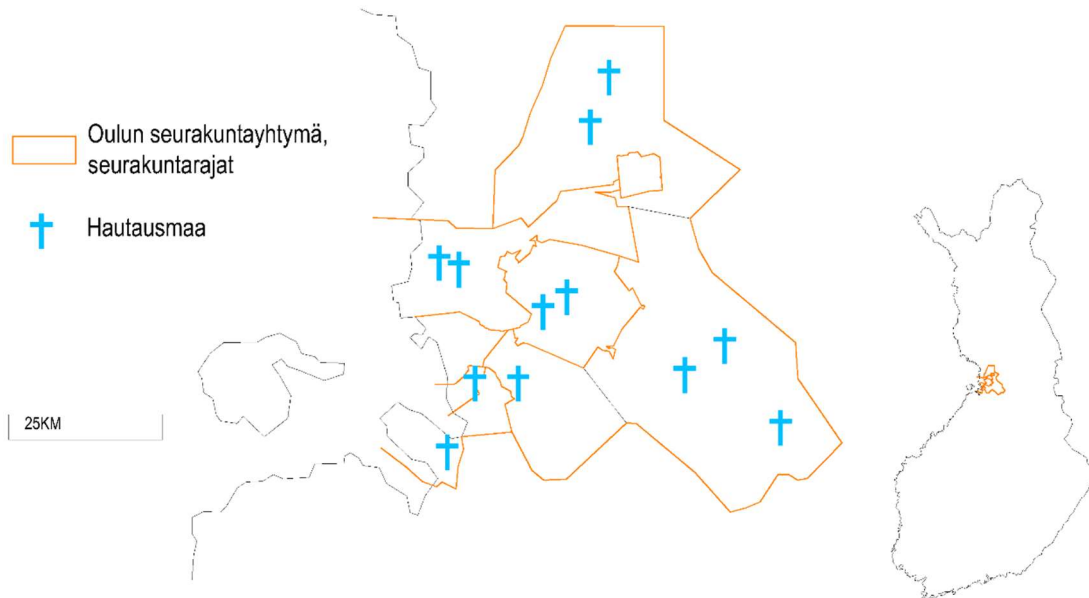
Oulun seurakuntayhtymän palveluorganisaatio käsittää yhtymän palvelut ja seitsemän seurakunnan palvelut. Seitsemällä seurakunnalla tarkoitetaan Oulun tuomiokirkkoseurakuntaa, Haukiputaan seurakuntaa, Karjasillan seurakuntaa, Kiimingin seurakuntaa, Oulujoen seurakuntaa, Oulunsalon seurakuntaa ja Tuiran seurakuntaa. (KUVIO 1.) Oulun seurakuntayhtymän hautausmaat sijaitsevat näiden seitsemän seurakunnan alueella.

KUVIO 1. Oulun seurakuntayhtymän seurakunnat 2018.

Oulun seurakuntayhtymällä ovat käytössä seuraavat kolmetoista hautausmaata: Oulun ja Oulujoen hautausmaat, Kirkkotarha 1 ja 2 (Ylikiiminki), Kiviharjun ja Ylivuoton hautausmaat (Ylikiiminki), Haukiputaan hautausmaa, Kiimingin kirkkomaan, vanha sekä uusi osa, Jäälin hautausmaa, Oulunsalon

hautausmaa, Yli-lin kirkonkylän hautausmaa ja Tannilan hautausmaa. Lisäksi Haukiputaalla on kirkon läheisyydessä vanha hautausmaa, jonne ei tällä hetkellä haudata. (KUVIO 2.) Jakkukylän hautausmaa lahjoitettiin lin seurakunnalle 1.1.2018.

KUVIO 2. Oulun seurakuntayhtymän hautausmaat 2018.

Paperiset käsin piirretyt hautausmaakartat ovat olleet käytössä pitkään ja ovat sitä edelleen. Oulun hautausmaan ensimmäinen maankäyttöä ja hautausjärjestystä ohjaava kartta valmistui heinäkuussa 1912 (Schali 1996, 34). Lauri Saarela piirsi Oulujoen hautausmaan uudet kartat vuosina 1966–1968. Ylipuutarhuri Veikko Suutari piirsi Oulun hautausmaan yleisen asemakaavan ja käyttösuunnitelman vuonna 1986 (Schali 1996, 37). Tämä vuonna 1986 piirretty asemakaava on käytössä edelleen. Työkäytäntö niin asiakaspalvelussa kuin maastotyössä on ollut kopioida aikanaan käsin piirretyistä hautausmaakartoista käyttökopioita. Tarvittaessa muutokset ja ajan tasainen tietosisältö on päivitetty kopioihin manuaalisesti eli käsin piirtämällä. Ensimmäiset hautausmaakarttojen digitoimiset tehtiin Oulun ja Oulujoen hautausmaan karttojen osalta vuonna 1999. Hautausmaakarttasovellus (RambollFM-hautakarttajärjestelmä) on ollut käytössä vuodesta 2008 Oulun seurakuntayhtymän hautauspalvelussa.

2.3 Kehittämisenäkökulma ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön toivotut tulokset ovat ensisijaisesti tulossa hyödyntämään Oulun seurakuntayhtymän hautauspalveluiden karttojen digitalisoimista. Tärkein tavoite tilaajalle ja tekijälle on, että hautausmaakarttojen digitalisoiminen ja teknisten sovelluksien käyttöönotto voisi sujuvoittaa hautauspalvelun työtä. Karttojen käyttö hautauspalvelussa sisältää useita prosesseja kuten opastus ja neuvonta, työn suunnittelu, tehtävän jaon vastaanotto, töiden toteutus, tehtyjen töiden dokumentointi tai raportointi ja töiden valvonta. Hautausmaakarttojen käyttäjiä hautauspalveluiden henkilökunnasta ovat koko henkilökunta toimiston henkilökunnasta työnjohtoon. Työn tekijänä voi olla myös ulkopuolinen urakoitsija.

Tutkimuskysymyksinä opinnäytetyössä ovat:

- 1) Mikä on hautausmaakarttojen sähköistämisen nykytila Suomen seurakunnissa? Mitä hautakarttaohjelmia käytetään? Kuka tekee karttojen ajan tasalla pitämiseen liittyvän työn?
- 2) Mitä haasteita sähköisten hautakarttatietojärjestelmien käytössä on?
- 3) Miten tulevaisuuden hautausmaakarttojen tietosisällön hallinta toteutetaan? Miten vastataan tulevaisuuden verkkopalveluiden kehittymiseen hautausalalla?
- 4) Miten tietosuojaa ja tietoturva huomioidaan hautausmaakarttojen käytössä?

Muun yhteiskunnan karttapalveluiden saatavuus on saanut omaiset, asiakkaat ja yhteistyökumppanit kyselemään miksei hautausmaakarttoja ole mahdollista saada esimerkiksi internetistä? Miksi täytyy asioida seurakunnan toimistossa tai kirkkoherranvirastossa löytääkseen omaisen haudalle? Mikko Lankinen on tutkinut Jyväskylän ammattikorkeakoululle tehdyssä opinnäytetyössään keväällä 2015 mobiilisovelluksen kaupallisia mahdollisuuksia hautausmaakarttoihin liittyen. Tutkimuksen johtopäätelmissä todettiin, että parhaiten mobiilikäyttöinen hautapaikkasovellus toimisi, jos se tehtäisiin yhteistyössä seurakuntien kanssa. Tämä opinnäytetyö pyrkii avaamaan tiedonhallintaan, tietosuojaan ja tietoturvaan liittyviä kysymyksiä ja haasteita seurakunnan hautauspalvelun näkökulmasta.

3 DIGITAALISEEN HAUTAUSMAAKARTTAAN LIITTYVÄ LAINSÄÄDÄNTÖ

3.1 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon hautaustoimi ja hautaustoimilaki

Vuosisatojen ajan Suomessa on haudattu lähes poikkeuksetta seurakuntien ylläpitämille hautausmailla tai yleisille hautausmailla. Yksityisten hautausmaiden perustaminen on ollut vähäistä. Tämä on hyvin ymmärrettävää, kun lähes koko kansa on kuulunut luterilaiseen kirkkoon, siunaaminen ja hautaaminen kirkkomaahan ollut itsestään selvä ratkaisu. (Aaltonen, Palo, Rimpiläinen, Rintala, Ruotsalo & Särkiö 2005, 212.) Hautaustoimella on pitkä perinne Suomessa. Muutokset hautaamisessa ovat tapahtuneet pitkillä aikaväleillä ja niihin on pystytty valmistautumaan juuri tämän johdosta. Esimerkkinä voisi mainita tuhkahautauksien lisääntymisen ja tähän soveltuvien alueiden kehittämisen (Sakasti 2018b, viitattu 20.9.2018).

Hautaustoimi on yksi keskeisiä seurakuntien tehtäviä. Evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntien ylläpitämiä hautausmaita on noin tuhat Suomessa ja niiden yhteenlaskettu pinta-ala on noin 4000 hehtaaria (Hautaustoimen tietojärjestelmähanke 2015, 4). Hautaustoimilaki 457/2003, velvoittaa evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntia tai seurakuntayhtymiä pitämään yllä yleisiä hautausmaita. Lakisääteinen tehtävä kattaa kaikkien Suomessa asuvien sekä myös Suomen kansalaisten, jotka asuvat ulkomailla, hautaamisen uskontokuntaan katsomatta. Suomessa on evankelis-luterilaisten seurakuntien hautausmaiden ohella muun muassa ortodoksiseurakuntien, vapaakirkon ja helluntalaisten hautausmaita. Lisäksi on joitakin yksityisiä pieniä hautausmaita. Hautaustoimilain mukaan hautapaikan valinnassa tulee kunnioittaa vainajan tahtoa ja toivomuksia. Hautaustoimea ohjaavat hautaustoimilain lisäksi useat muut lait ja asetukset. Seurakunnan hautaustoimessa on noudatettava mm. kirkkolaisissa (1054/1993), kirkkojärjestyksessä, jäljempänä KJ (1055/1993) sekä muissa laeissa ja asetuksissa kuten terveydensuojeluasetuksessa (1280/1994) olevia määräyksiä.

Kirkolliskokous on kirkon ylin toimielin. Kirkkohallitus hoitaa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon yleistä hallintoa, taloutta ja toimintaa. Opetus – ja kulttuuriministeriö myöntää vuosittain evankelis-luterilaiselle kirkolle rahoitusta hautaustoimeen, väestökirjanpitoon sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon liittyviin laissa säädettyihin tehtäviin (Sakasti 2018a, viitattu 20.9.2018).

3.1.1 Hautaustoimen tehtävät

Hautaustoimen tehtävänä on hautausmaiden suunnittelu, rakentaminen, talous- ja henkilöstöasiat, hautaustoiminta, hautausmaiden toimintakunnossa pitäminen laeissa ja asetuksissa olevien säästöjen mukaisesti. Tehtävään kuuluvat myös hautainhoitorahaston alaisten hoitosopimushautojen, jos tällaista palvelua seurakuntataloudessa tarjotaan, sekä kiinteistöjen piha-alueiden hoito, mikäli se on osoitettu hautaustoimen tehtäväalueeseen seurakuntataloudessa.

Hautauspalvelussa erityisen tärkeinä seikkoina nousevat esiin palvelun laatu ja taloudelliset näkökannat. Hautauspalvelusta ei kerätä voittoa, mutta kulut pitäisi saada katettua tuotoilla, jotka muodostuvat hautaustoimen maksuista ja valtion maksamasta korvauksesta. Hautauspalvelun palveluketjun pitäisi olla aukoton, luetettava ja sujuva sekä erityisellä hienotunteisuudella on suuri merkitys toimintoketjussa. Asiakaskohtaamisissa vaaditaan osaamista palvelutaidoissa ja myös ohjauksessa palveluketjun vaiheesta toiseen. Hautaustoimessa kohdataan useita muita toimijoita. (Pajunen 2017, 37.)

Kuolleisuuden voidaan olettaa kasvavan tarkasteltaessa kuolleisuutta taaksepäin ja tilastokeskuksen ennusteita vuosille 2020–2060. Vuonna 2016 on Suomessa kuollut 53 923 henkilöä (Tilastokeskus 2018, viitattu 27.10.2018) ja näistä ev.lut. kirkon ylläpitämiin hautausmaihin on haudattu 50 441 vainajaa (Sakasti 2018b, viitattu 20.9.2018). Kirkkolain mukaan hautaoikeus luovutetaan enintään 50 vuoden ajaksi kerrallaan. Lain mukaan hautausmaa voidaan lakkauttaa tai alue ottaa muuhun käyttöön, kun viimeisestä hautaamisesta on kulunut vähintään sata vuotta.

3.1.2 Hautaustoimen ohjesääntö ja hautausmaakaava

Sakastin sivuilta, joka on palvelu Suomen evankelis-luterilaisen kirkon työntekijöille ja toimijoille, löytyy malliohjesääntö mm. hautaustoimen ohjesäännöksi. Ensimmäinen koko kirkkoa koskeva yhteinen hautaustoimen ohjesääntö laadittiin vuonna 1954. Nykyinen ohjesääntö on laadittu vuonna 2004. Hautaustoimen ohjesääntöön on otettava tarkemmat toimeenpanoa ja menettelyä koskevat määräykset haudoista, hautakirjanpidosta, haudan hoidolle asetetuista vaatimuksista ja hautaustomien hyväksymisestä sekä hautausmaalla noudatettavasta järjestyksestä.

Hautausmaan käytössä noudatetaan hautausmaakaavaa ja hautausmaan käyttösuunnitelmaa. KJ 17 luku 6 § määrittelee hautausmaakaavan seuraavasti, Hautausmaakaava on yleiskartta, joka osoittaa hautausmaan rajat, sen liikenteen järjestelyt, eri toimintojen sijoitukset sekä jakaa hautausalueet sopiviin yksiköihin. Hautausmaakaava laaditaan siten, että hautausmaaksi varattu alue tulee maaston luonne, kauneusnäkökohdat ja seurakunnan taloudellinen kantokyky huomioon ottaen käytetyksi tarkoituksenmukaisesti. Kaavaan sisältyy myös alueen kuivatus- ja vesihuoltosuunnitelma, jätehuollon järjestäminen sekä käytävien, hautausalueiden ja rakennusten sijainti. Hautausmaan käyttösuunnitelma sisältää hautausmaakaavan sanallisen selityksen, joka selventää ne hautausmaakaavan yksityiskohdat, jotka eivät ilmene piirustuksista. Käyttösuunnitelmassa otetaan huomioon myös eri aikoina perustettujen hautausmaan osien ominaispiirteet sekä esitetään hautausmaan käytön erityiset rajoitukset (1055/1993).

3.1.3 Hautapaikkarekisteri

Seurakunta on rekisterinpitäjä. Henkilörekisterillä tarkoitetaan mitä tahansa jäsennellyä henkilötietoja sisältävää tietojoukkoa, josta tiedot ovat saatavilla tietyin perustein, oli tietojoukko sitten keskitetty, hajautettu tai toiminnallinen tai maantieteellinen perustein jaettu. Seurakunnissa on virallisen jäsenrekisterin eli Kirjuri-jäsentietojärjestelmän lisäksi lukematon määrä erilaisia henkilörekistereitä, vaikkapa kirkossa oleva kastepuu, johtoryhmän maililuettelo ja vanhusten retken nimilista. (Koivula, tietosuojakoulutus 28.2.2018.)

Haudoista ja niihin haudatuista pidetään hautaus- ja vainajaluetteloja. Hautausoimilain 5 luvun 12 §:n mukaan hautausmaan ylläpitäjän on pidettävä rekisteriä, josta ilmenevät hautausmaan osasto, rivi, hautausmaahan, hautauspaikka ja hautausmaahan, haudatun nimi, syntymäaika, kuolin-aika, hautausmaahan ja haudausmaahan sijainti. Rekisteriin voidaan merkitä haudausoikeuden voimassaoloaika, haudausoikeuden haltija ja hänen osoitteensa sekä keitä haudausmaahan voidaan haudata. Lisäksi rekisteriin voidaan merkitä taiteellisesti tai historiallisesti arvokkaat muistomerkit ja niiden sijainti. Tässä pykälässä tarkoitettu rekisteri tulee säilyttää pysyvästi. Krematorion ylläpitäjän on pidettävä rekisteriä tuhkauksesta ja tuhkan sijoituksesta.

3.2 Lainsäädäntö ja luottamuksellisen tiedon suojaaminen

Henkilötietojen suoja on nykyaikaisessa yhteiskunnassa yhä tärkeämpi osa oikeusjärjestelmää. Tietosuojalla on huomattavaa merkitystä sekä yksityiselämässä, elinkeinotoiminnassa että julkishallinnossa. Henkilötietolainsäädännön tarkoituksena on toteuttaa yksityiselämän suojaa turvaavia perusoikeuksia henkilötietoja käsiteltäessä sekä edistää hyvän tietojenkäsittelytavan kehittämistä ja noudattamista (Pitkänen, Tiilikka & Warma 2013, 5). Yksityisyyden ja oikeusturvan takia on tärkeää, että henkilötietojen käsittely on asianmukaista, sillä etenkin digitaalisuus on tehnyt henkilötietojen keräämisen, hallinnoinnin ja jakamisen helpoksi. Suomen perustuslaissa (731/1999) on perusoikeutena turvattu jokaiselle oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä (21.1 §).

3.2.1 Julkisuuslainsäädäntö ja salassapito

Julkisen hallinnon asiakirjojen ja muiden tietoaineistojen julkisuudesta säädetään julkisuuslaissa. Julkisuuslaki eli laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) säätelee julkisuusperiaatteen lisäksi muun muassa asiakirjan saattamisesta yleisesti julkisuuteen, tiedon saannista julkisesta asiakirjasta, tiedon anastamisesta julkisesta asiakirjasta, salassapitovelvoitteista sekä viranomaisen velvollisuudesta edistää tiedonsaantia ja hyvää tiedonhallintatapaa. Vain lailla voidaan rajoittaa henkilön oikeutta saada tietoa viranomaisen asiakirjasta (Suomen perustuslaki 1999/ 731 2:12.2 §). Viranomaisen asiakirjat ovat julkisia, ellei toisin ole erikseen säädetty (JulkL 1:1.1 §).

Laissa säädetään erikseen siitä, mikä on asiakirja ja milloin se tulee julkiseksi. Tieto on annettava pyydetyllä tavalla, jollei se asiakirjojen suuren määrän tai kopiointin vaikeuden taikka muun niihin verrattavan syyn vuoksi aiheuta kohtuutonta haittaa virkatoiminnalle. Jos viranomaisella ei ole teknisiä mahdollisuuksia esimerkiksi isojen kartta-aineistojen tulostamiseen, voidaan pyynnön esittäjälle varata tilaisuus tutustua niihin viranomaisen luona. (Pitkänen ym. 2013, 98-99.) Jos asiakirja sisältää sekä salassapidettäviä tai arkaluonteisia, että julkisia tietoja, julkisen osan voi näyttää, kunhan salassapidettävät ja arkaluonteiset tiedot peitetään (Sakasti 2018e, viitattu 20.9.2018).

Asiakirjojen salassa pitäminen on mahdollista vain julkisuuslain määrittelemillä perusteilla. Salassa pidettäviä ovat mm. asiakirjat, jotka sisältävät tietoa henkilön elintavoista, osallistumisesta yhdistystoimintaan tai vapaa-ajan harrastuksista, perhe-elämästä tai muista niihin verrattavista henkilökohtaisista oloista. Viranomaisen asiakirja on salassa pidettävä 25 vuotta, ellei muuta ole säädetty tai määrätty. Yksityiselämän suojaamiseksi on määrätty pidempi salassapitoaika, 50 vuotta henkilön kuolemasta. Ellei kuolinaika ole tiedossa, salassapitoaika on 100 vuotta. Arkaluonteisten henkilötietojen, mm. henkilön rotu, yhteiskunnallinen, poliittinen, uskonnollinen vakaumus, terveydentila tai sairaus, käsittely on kielletty henkilötietolaissa (523/1999) mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta. Kirkollishallinnossa sovelletaan pääsäännön mukaan, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Seurakunnan työntekijän vaitiolo- ja salassapitovelvollisuudesta säädetään laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) lisäksi kirkkolaissa (1054/1993) henkilötietolaissa (523/1999) ja työsopimuslaissa (55/2001). Tietoja käsittelevällä on salassapitovelvollisuus.

3.2.2 Henkilötietolaki ja tietosuoja-asetus 2018

EU:n tietosuoja-asetus, General Data Protection Regulation (GDPR) hyväksyttiin noin kaksi vuotta sitten (679/2016), ja sitä alettiin soveltaa 25. toukokuuta 2018. Asetus korvaa kansallisen henkilö tietolain ja henkilötietodirektiivin vuodelta 1995. Yksi merkittävä muutos rekisterinpitäjälle ja organisaatiolle on, että sen täytyy kyetä osoittamaan, että tietosuoja-asetusta on noudatettu. Rekisterinpitäjän tulee laatia rekisteriseloste tai tietosuojaseloste, josta ilmenee henkilötietojen käsittely tiiviisti esitetyssä, avoimessa ja helposti ymmärrettävässä muodossa. Tietosuoja-asetusta sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn, joka on osittain tai kokonaan automaattista, sekä sellaisten muutoin kuin automaattisesti käsiteltävien henkilötietojen käsittelyyn, jotka muodostavat tai joiden on tarkoitus muodostaa rekisterin osa. Luonnollisen henkilön yksinomaan henkilökohtaisessa toiminnassa tapahtuva henkilötietojen käsittely jää asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Henkilötietolain tarkastusoikeutta vastaavasti rekisteröidyllä tulee asetuksen mukaan olemaan oikeus saada pääsy omiin henkilötietoihinsa. Rekisterinpitäjän on rekisteröidyn pyytäessä ilmoitettava, käsitelläänkö häntä koskevia henkilötietoja vai ei, sekä toimitettava jäljennös käsiteltävistä henkilötiedoista. Samalla hänelle on annettava ilmoitus käsiteltävistä henkilötietoryhmistä sekä edellä mainitut seikat sisältävä ilmoitus henkilötietojen käsittelystä rekisteriseloste tai tietosuojaseloste (Sakasti 2018d, viitattu 20.9.2018).

Nykysääntelyä vastaavasti rekisteröidyllä on oikeus tietojen oikaisemiseen tai oikeus täydentää puutteellisia henkilötietoja. Asetuksessa on myös säädetty oikeus tulla unohdetuksi, joka tarkoittaa rekisteröidyn oikeutta pyytää rekisterinpitäjää poistamaan häntä koskevat vanhentuneet henkilötiedot. Oikeutta tulla unohdetuksi ei sovelleta lakisääteisiin rekistereihin kuten kirkon yhteiseen jäsentietojärjestelmään. Rekisteröidyllä on myös oikeus saada ilmoitus henkilötietojen tietoturvaloukkauksista. Henkilötietojen käsittely on lainmukaista ainoastaan asetuksen määrittelemien edellytyksin. Rekisterinpitäjä on vastuussa siitä, että henkilötietoja ei käsitellä ilman asianmukaista oikeusperustaa (EU:n yleinen tietosuoja-asetus 679/2016, viitattu 16.10.2018).

Kuten nykyinen henkilötietolaki myös asetus asettaa tietyt henkilötiedot erityisasemaan, jolloin niiden käsittely on pääsääntöisesti kielletty, jollei käsittelylle ole asetuksessa säädettyjä perusteita. Tällainen tieto on esimerkiksi tieto henkilön uskonnollisesta vakaumuksesta. Tiedon käsittely on kuitenkin mahdollista rekisteröidyn nimenomaisella suostumuksella. Lisäksi käsittely on sallittua esimerkiksi silloin, jos käsittely tapahtuu voittoa tavoittelemattoman yhteisön laillisen toiminnan yhteydessä ja asianmukaisin suojatoimin. Lisäksi edellytetään, että käsittely koskee ainoastaan yhteisön jäseniä tai entisiä jäseniä tai henkilöitä, joilla on yhteisöön säännölliset, yhteisön tarkoituksiin liittyvät yhteydet ja ettei henkilötietoja luovuteta yhteisön ulkopuolelle ilman rekisteröidyn suostumusta (EU 679/2016, viitattu 16.10.2018).

Henkilötietojen käsittely asiallisin edellytyksin tulee huomioida myös uusia käsittelytapoja tai henkilörekistereitä suunniteltaessa. Henkilötietojen käsittelyn tulee olla myös tarkoitussidonnaista, eli rekisterinpitäjän tulee ennakkoon määritellä ne tarkoitukset, joihin henkilötietoja käsitellään, ja varmistua, ettei henkilötietoja käsitellä muihin tarkoituksiin (Sakasti 2018d, viitattu 20.9.2018). Asetuksen mukaan rekisterinpitäjällä on velvollisuus huolehtia tietoturvallisuudesta koko henkilötietojen elinkaaren ajan, joten rekisterinpitäjän tulee toteuttaa asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, jotta henkilötietojen käsittely on turvattua. Henkilötiedot tulee suojata siirron, tallennuksen ja käsittelyn aikana oikeudettomalta tai vahingossa tapahtuvalta tuhoamiselta, muuttamiselta, luovuttamiselta tai niihin pääsylvä. Tietoturvallisuuden toteuttaminen riippuu organisaation koosta ja muusta toiminnasta, ja se tulee suhteuttaa toimintaan ja suojeltaviin tietoihin. (Tietosuojavaltuutetun toimisto 2018, viitattu 27.10.2018).

3.2.3 Henkilötietojen käsittelyä koskevat yleiset periaatteet seurakunnissa

Seurakunta on julkinen yhteisö, jonka toimialaan kuuluu seurakuntalaisten ja muidenkin asiakkaiden palvelu. Kirkon viranomaisen tulee huolehtia siitä, että niillä viranhaltijoilla ja työntekijöillä, jotka käsittelevät henkilötietoja tai jotka osallistuvat rekisteröityjen oikeuksien toteuttamiseen luotuihin prosesseihin, on riittävästi tietosuoja- ja tietoturvaosaamista. Etukäteen on syytä pohtia myös ne menettelyprosessit, joilla turvataan rekisteröityjen oikeuksien toteutuminen kuten esimerkiksi rekisterinpitäjän tiedonantovelvollisuus, suostumuksen pyytäminen tietojen keräämiseen ja oikeus saada pääsy omiin tietoihin. Tietosuoja-asetus tulee ottaa huomioon meneillään olevissa järjestelmähankkeissa ja sovelluskehityksissä sekä uusissa järjestelmähankkeissa niiden kilpailutuksesta lähtien. Seurakunnan ulkopuolisilta toimijoilta eli yhteistyökumppaneilta ja ulkoisten palveluiden tuottajilta vaaditaan samaa tietoturvasuunnan tasoa kuin omassa toiminnassa toteutetaan. (Kouvolan tietosuojakoulutus 28.2.2018.)

EU:n tietosuoja-asetuksen artiklan 91 mukaan (Kirkot ja uskonnolliset yhdistykset), jos jäsenvaltion kirkot ja uskonnolliset yhdistykset tai yhdyskunnat soveltavat tämän asetuksen tullessa voimaan kattavia sääntöjä, jotka koskevat luonnollisten henkilöiden suojaamista henkilötietojen käsittelyssä, näitä sääntöjä voidaan soveltaa edelleen, jos ne saatetaan tietosuoja-asetuksen mukaisiksi. Kirkot ja uskonnolliset yhdistykset ovat sellaisen riippumattoman valvontaviranomaisen valvonnassa, joka voi olla erityisviranomainen edellyttäen, että se täyttää tietosuoja-asetuksen VI luvussa vahvistetut edellytykset. Tietosuoja-asetuksen mukaan organisaatiolla on velvollisuus järjestää henkilötietojen käsittely tavalla, jonka avulla asetus, tietosuojaperiaatteet ja rekisteröityjen oikeudet tulevat tehokkaasti otetuiksi huomioon kaikessa tietojenkäsittelyssä (EU 679/2016, viitattu 16.10.2018).

3.2.4 Tietoturvasuus ja tietojen säilytys

Tietoturvasuus on kenties digitalisaation suurin yksittäinen uhkatekijä, joka koskettaa jokaista palvelun tarjoajaa ja käyttäjää. Se on toiminnan perusedellytys, jonka on oltava kunnossa. (Ilmarinen & Koskela, 2015.) Tietoturvasuus on oleellinen osa henkilötietojen suojaamista. Tietoturvalla tarkoitetaan tietojen, palvelujen, järjestelmien ja tietoliikenteen suojaamista siten, että tiedot ovat vain niiden käyttöön oikeutettujen saatavilla, ettei tietoa voida muuttaa muiden kuin siihen oikeutettujen

toimesta ja että tiedot ja tietojärjestelmät ovat niiden käyttöön oikeutettujen hyödynnettävissä. Tietoturva tarkoittaa tietojen luottamuksellisuuden, eheyden ja käytettävyyden varmistamista hallinnollisin ja teknisin toimin (Pitkänen ym. 2013, 215).

Kirkon yleiset tietoturvamääräykset 2016 -asiakirjassa esitetyt vaatimukset tietoturvallisuuden hallinnan tasosta sekä tietoverkkojen, työasemien, palvelinten ja käyttöoikeuksien tietoturvallisuuden tasosta velvoittavat seurakuntia, seurakuntayhtymiä, tuomiokapituleja ja kirkkohallitusta. Kukin työntekijä on vastuussaan omalta osaltaan tietoturvasta. Työntekijöiden tulee noudattaa annettuja tietoturvaohjeita ja tietoturvamääräyksiä. On syytä myös korostaa, että tietoturva ja tietosuojat eivät ole hoidettavissa yksinomaan teknisin ratkaisuin. Tietoturvan ja tietosuojan tasoon vaikuttavat myös fyysisen työympäristön järjestelyt, hallinnolliset käytännöt ja ennen kaikkea se, miten hyvin henkilöstö on tietoinen riskeistä ja koulutettu toimimaan hyvän tietoturvan ja tietosuojan edellyttämällä tavalla omassa työssään (Sakasti 2018c, viitattu 20.9.2018).

3.3 Paikkatiedon mahdollisuudet ja verkkopalvelut

Paikkatieto on määrättyyn sijaintiin sidottua tietoa, joka koostuu sijaintitiedon ja ominaisuustiedon yhdistetystä kokonaisuudesta. Yleensä sijainti esitetään koordinaatein tai osoittein, mutta sijainti voidaan esittää myös viittaamalla kohteisiin, joiden sijainti on tiedossa. (Eskola & Peltoniemi 2011, 34.) Paikkatietoaineiston käsittelyyn tarvitaan tietokone, ohjelmisto ja käyttäjä, joista muodostuu paikkatietojärjestelmä (Geographic Information System: GIS).

Paikkatietotekniikka on perinteistä tai erikoistunutta tietotekniikkaa, jonka avulla paikkatietoa kerätään, varastoidaan, käsitellään ja havainnollistetaan. Erikoistunutta tekniikkaa ovat mm. erilaiset mittaus-, digitointi-, kuvantallennus- ja tulostuslaitteet, ohjelmistojen karttakäyttöliittymät, sijaintitiedon hallintajärjestelmät, sekä alueellisiin ja muihin sijainnillisiin analyyseihin kehitetyt ohjelmistot. Paikkatieto on integroitunut yhä tiiviimmin organisaatioiden tietojärjestelmiin eikä se enää ole vain asiantuntijoiden työkalu. (Eskola & Peltoniemi 2011, 34-35.)

3.3.1 Paikkatieto ja sähköiset tietojärjestelmät

Paikkatietojen analysointimahdollisuudet ovat paikkatietojen hyödyntämisen ydin. Etenkin suuret kaupungit hyödyntävät paikkatietojärjestelmiä melko monipuolisesti ja myös kaupunkien asukkaiden on mahdollista saada tietoa ja osallistua esimerkiksi asuinympäristönsä suunnitteluun internetissä olevien webkarttaliittymien kautta (Eskola & Peltoniemi 2011, 44). Paikkatietoteknologian hyödyntäminen lisääntyy jatkuvasti, kun hallitaan yhä laajempia kokonaisuuksia. Digijärjestelmät helpottavat työtä rekisterien ja tiedon päivittämisen yksinkertaistamisen kautta.

Mobiili GIS on sovellusalue, jonka avulla paikkatietojärjestelmät yhä enenevässä määrin tulevat palvelemaan päivittäisten rutiinien yhteydessä tapahtuvaa reaaliaikaista raportointia (Eskola & Peltoniemi 2011, 44). Mobiilisovellus on ohjelma, jonka käyttäjä voi ladata omaan mobiililaitteeseen, kuten puhelimeen tai tablettiin. On kuitenkin huomioitava kokonaisuus, eli paikkatietojärjestelmien kaikkien osien on oltava kunnossa, jotta hyötyjä voidaan saavuttaa. Paikantaminen ei ole aina yhtä tarkkaa johtuen mm. satelliittigeometrian vaihtelusta, peitteisyydestä ja mahdollisista laitteisto- tai käyttäjäperäisistä virheistä.

3.3.2 Inspire direktiivi ja avoin data

Direktiivin 2007/2/EY Euroopan yhteisön paikkatietoinfrastruktuurin perustamisesta eli ns. INSPIRE – direktiivin tavoitteena on yhteisön ympäristöpolitiikkoja ja toimintoja tukevan paikkatietoinfrastruktuurin perustaminen. Eurooppalaisten ja kansallisten infrastruktuurien avulla voidaan edistää viranomaisten välistä paikkatietojen yhteiskäyttöä sekä mahdollistaa kansalaisten pääsy paikkatietoihin. Direktiivin velvoitteet koskevat lähinnä vain viranomaisten hallussa olevia paikkatietoja. Erilaisten rakennetun ja luonnollisen ympäristön kohteiden, kuten rakennusten, teiden ja vesistöjen, niitä koskevien suunnitelmien sekä niihin vaikuttavien ilmiöiden, kuten tulvien tai päästöjen, maantieteellistä sijaintia ja keskinäisiä suhteita kuvaavan tiedon hyvä hallinta on keskeinen osa hyvin toimivaa ja hallittua yhteiskuntaa (Inspire-työryhmän loppuraportti 2008, viitattu 28.10.2018). Suomessa direktiivin toteuttamisesta on säädetty laissa (421/2009) ja asetuksessa (725/2009) paikkatietoinfrastruktuurista.

Avoimen datan ajatusmalli tarkoittaa julkisten tietovarantojen avaamista kansalaisten ja yritysten vapaaseen ja maksuttomaan käyttöön. Avoimen datan ajatusmallissa tietovarannoissa oleva arvokas raakadata halutaan hyödynnettäväksi mahdollisimman laajasti niin, että dataa voidaan vapaasti ja maksuttomasti käyttää ja jalostaa omiin tarkoituksiin tasavertaisesti julkisen hallinnon kanssa. (Poikola, Kola & Hintikka 2010, 47.) Avointa dataa voidaan hyödyntää esimerkiksi internet- ja mobiilisovelluksissa, jotka visualisoivat ja koostavat tietoa eri lähteistä ja tuovat arkea helpottavia tai päätöksenteon läpinäkyvyyttä lisääviä palveluja loppukäyttäjälle (Poikola ym. 2010, 22).

Julkisen hallinnon tietovarantojen avaamista on edistetty erilaisilla valtionhallinnon toimilla ja sekä julkisia, että yksityisiä toimijoita kannustetaan datan julkaisemiseen. Avaamalla julkisia tietovarantoja kansalaisten ja yritysten käyttöön uudelleen hyödynnettäväksi tavoitellaan muun muassa uusien palvelujen ja uusien työpaikkojen syntymistä. Lisäksi tietovarantojen avaamisen katsotaan edistävän osallistumismahdollisuutta ja hallinnon läpinäkyvyyttä sekä hallinnon palveluiden tehokkuuden ja tuottavuuden paranemista. Datan julkaisu kaikille avoimeksi dataksi alkaa omien aineistojen analysoinnilla. Kun omat datavarannot on tunnistettu, niistä voidaan valita avattavaksi ensin sellaiset, jotka ovat jo valmiiksi helposti julkaistavassa muodossa tai joilla tiedetään jo valmiiksi olevan kysyntää. (Poikola ym. 2010, 39-40.) Esimerkiksi Oulun kaupunki on julkistanut oman avoimen datan, open data-sivuston (Oulun kaupunki avoin data, viitattu 28.10.2018).

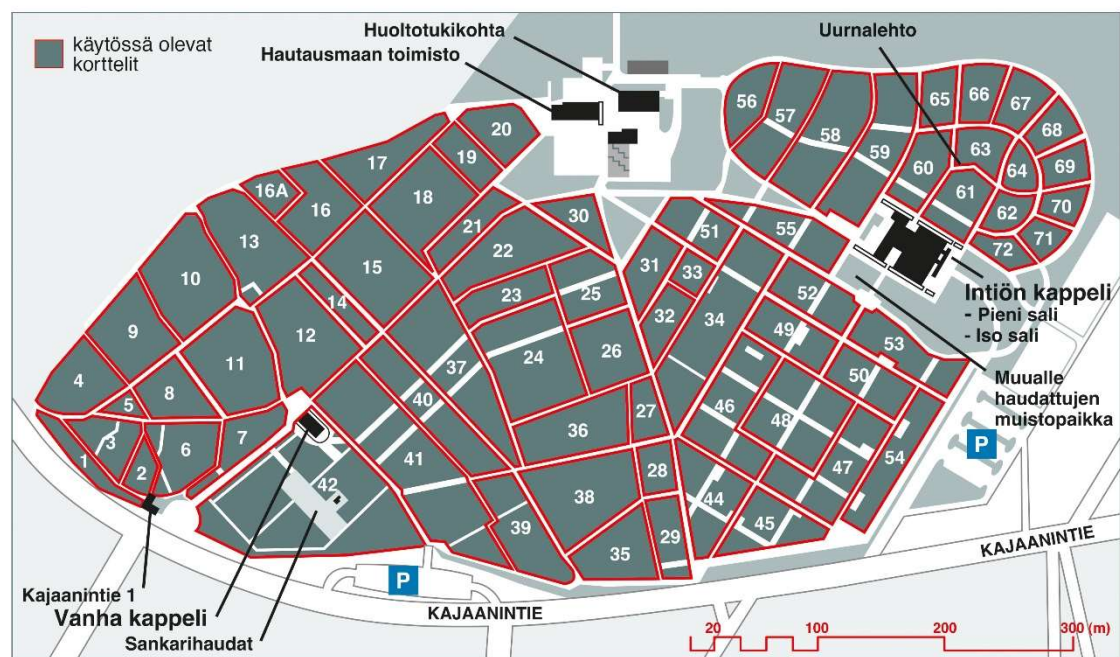
Paikkatietoikkuna, verkko-osoitteessa www.paikkatietoikkuna.fi on kansallinen verkkosivusto, jossa on nähtävillä ja hyödynnettävissä suomalaisessa yhteiskunnassa tuotettavaa digitaalista kartta- ja muuta paikkatietoa. Sivusto on perustettu INSPIRE direktiiviä varten, joten paikkatietoikkuna tukee direktiivin toimeenpanoa ja yhdistää paikkatietoinfrastruktuurin haku-, katselu-, lataus- ja muunnospalveluita. Paikkatietoikkunassa käyttäjä pääsee selailemaan paikkatietoja karttatasoina eri teemoista, kuten maastosta, maaperästä ja maankäytöstä sekä liikenneverkostosta. Käyttöä helpottaa osoite- ja paikannimihaku. Asetuksessa (725/2009) paikkatietoinfrastruktuurista esim. kunnat on määritelty alueellisesti ja paikallisesti veloitetuiksi viranomaisiksi.

3.3.3 Hautausmaiden karttapalveluiden digitalisoituminen

Hautausmaat ovat julkisia puistoja ja hautakiven tekstit ovat julkista tietoa. Valokuvaaminen hautausmailla ei ole sinänsä kiellettyä. Suomessa on tehty muutamia seurakunnan ulkopuolisia ohjelmia ja sovelluksia, jotka liittyvät vainajiin ja heidän tietoihinsa. Usein tällaisia internettiin laitettuja kuvia perustellaan sillä, ettei henkilötietolaki koske kuolleita. Tällainen on esimerkiksi Suomen sukututkimusseuran hautakivirekisteri (Sukututkimusseura verkkosivut, viitattu 28.10.2018). Vapaaehtoiset ovat valokuvanneet sivuille hautamuistomerkkejä usealta Suomen hautausmaalta. Sukututkimus on tietosuojalain sallimaa toimintaa, kun henkilöoikeudet huomioidaan, kuten lainsäädännössä edellytetään. Seurakunnat eivät pääsääntöisesti pidä yllä hautakivirekistereitä. Uuden muistomerkkisuunnitelman hyväksyy seurakunnissa pääsääntöisesti hautaustoimesta vastaava viranhaltija.

Seurakuntien hautausmaiden karttapalveluissa digitalisoituminen on ollut pääosin melko vähäistä. Sähköiset työkalut ovat pääosin tarkoitettu sisäiseen työkäyttöön. Seurakuntien verkkokotisivuilla on usein esitelty hautausmaa kuvalla ja sinne on lisätty hautausmaan osoitetieto ja muuta tarkentavaa tietoa hautausmaasta. Joidenkin seurakuntien hautausmaista löytyvät opaskartat. Esimerkiksi Oulun seurakuntayhtymän www-sivuilta löytyvät kaikkien hautausmaiden opaskartat osasto- jaolla. (KUVIO 3.) Oulun hautausmaiden opaskartat eivät ole kuitenkaan interaktiivisia toisin sanoen vuorovaikutteisia eli niistä ei voi hakea esimerkiksi tietoja hautausmaille haudatuista vainajista.

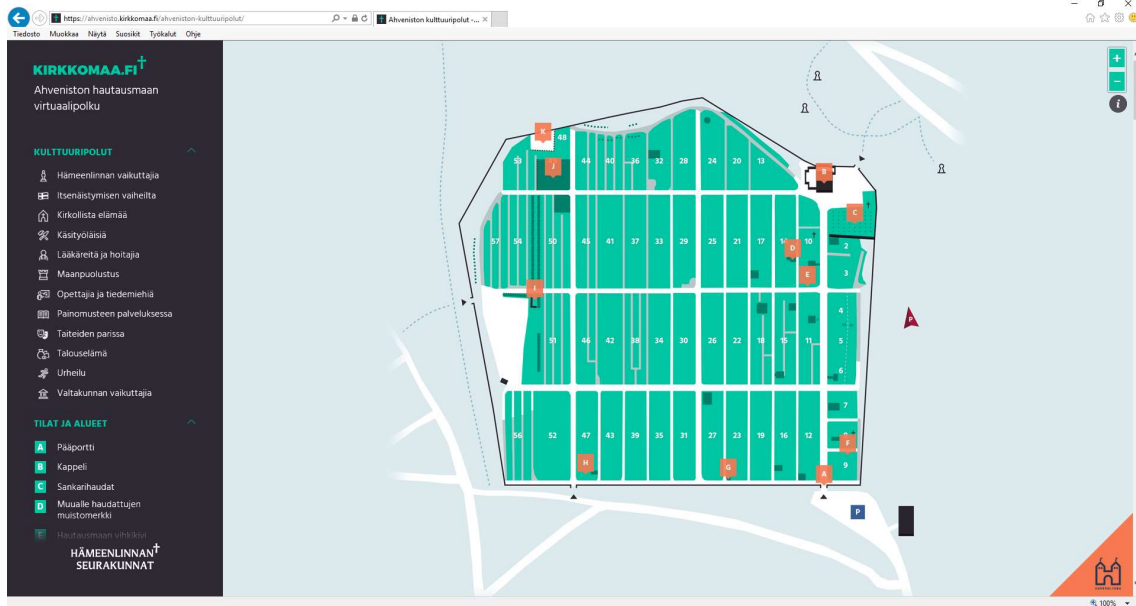
Oulun hautausmaa

KUVIO 3. Oulun hautausmaan opaskartta.

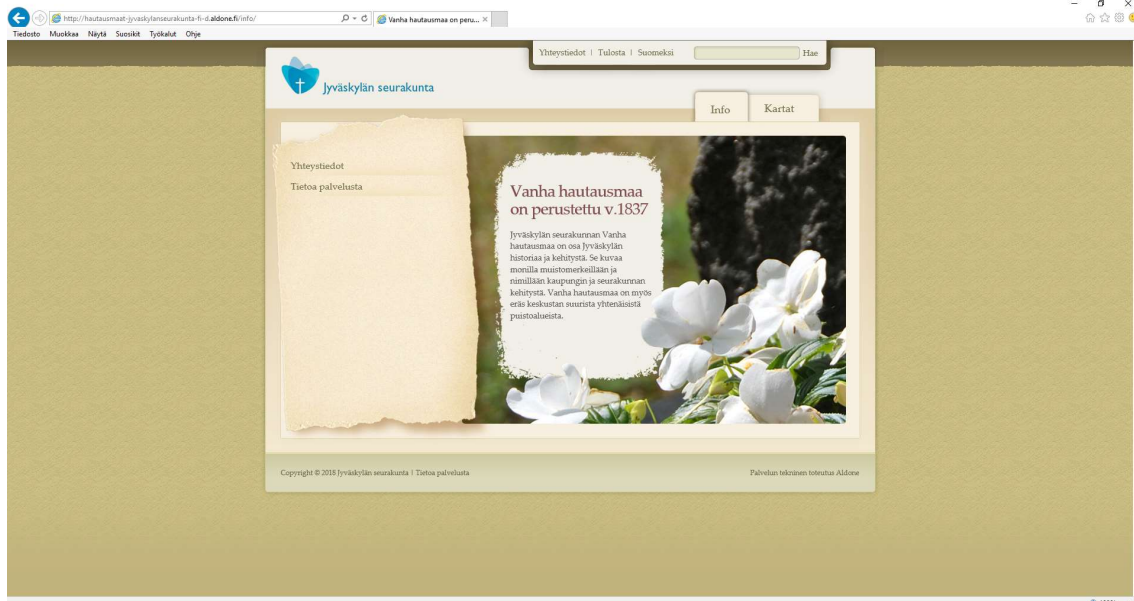
Karttaverkkopalveluja, joissa seurakunnat ovat olleet mukana, on muutamia. Aikaraja siihen, kuinka kauan sitten kuolleen henkilön tietoja voidaan sovelluksessa näyttää, ei ole vakiintunut. Usein sovellusta on mahdollisuus käyttää esimerkiksi kesän aikana järjestettävien hautausmaakerrosten tukena. Seuraavassa on esitelty muutamia hautausmaista tehtyjä karttasovelluksia.

Ahveniston hautausmaan virtuaalipolku löytyy www- osoitteesta <https://ahvenisto.kirkkomaa.fi/ahveniston-kulttuuripolut/> (KUVIO 4.) Sovelluksessa on lähes 200 edesmenneen hämeenlinnalaisen lyhyet elämäntarinat. Aikarajaus on tehty vuoteen 2010. Rajauksella on haluttu kunnioittaa viime vuosina kuolleiden henkilöiden omaisten suruaikaa. Kokonaisuus on linkitetty osaksi Hämeenlinnan kaupungin matkailupalveluita (Kotimaa24-lehti www-julkaisu, viitattu 26.8.2016).

KUVIO 4. Ahveniston hautausmaan virtuaalipolku.

Jyväskylän seurakunnan vanhan hautausmaan muistomerkit ovat osin verkossa. Jyväskylän seurakunta on toteuttanut sivuston yhdessä Keski-Suomen museon kanssa. Sivustolle on koottu tiedot noin 50 haudasta ja muistomerkistä. Valinta on tehty sen mukaan, millainen merkitys vainajalla on ollut Jyväskylän kaupungin tai Suomen historiassa. Kohteen valintaan ovat vaikuttaneet myös muistomerkin tyylipiirteet ja sidonnaisuus aikaansa. Lisäksi mukana on yleisiä muistomerkkejä (Jyväskylän seurakunta 2018. Hautausmaat, viitattu 4.11.2018). Karttaan (KUVIO 5.) on lisätty kuvia ja lyhyitä tietopaketteja vainajista, ei kuitenkaan alle 25 vuoden sisällä kuolleista henkilöistä. (Laninen 2015, 30.)

KUVIO 5. Jyväskylän seurakunnan vanhan hautausmaan muistomerkit ja haudat.

Lisäksi seurakuntien ylläpitämiä hautakarttasovelluksia löytyy esimerkiksi Espoosta. Espoon Hautausmaapolku –sovelluksen avulla voi tutustua Kirkonhautausmaahan sekä tarinoihin edesmenneistä ihmisistä mm. kulttuurivaikuttajina, urheilijoina, poliitikkoina sekä kirkon johtohahmoina. (Espoon seurakunta 2018. Hautausmaat, viitattu 4.11.2018.) Turun ja Kaarinan Web-kartta julkaistiin hautausmaan 200-vuotisjuhlan kunniaksi (Turun hautausmaa 2018, viitattu 4.11.2018).

3.3.4 Aiemmat selvitykset ja rekisterihankkeet Suomen ev.lut. kirkossa

Seurakunnat ovat ylläpitäneet tietoja jäsenistään eri tekniikoilla jo 1620-luvulta lähtien. 1980-luvun loppupuolella, manuaalisen rekisterinpidon avuksi alettiin kehittää atk-pohjaisia tietojärjestelmiä. Vuoden 2004 loppuun mennessä kaikki seurakunnat olivat hankkineet atk-pohjaisen jäsentietojärjestelmän (Sakasti 2018c, viitattu 20.9.2018).

Kirkon yhteinen jäsenrekisteri (Kirjuri) otettiin käyttöön vuonna 2012. Kaikki kirkkoherranvirastot ja keskusrekisterit ovat käyttäneet yhteistä jäsenrekisteriä jäsentietojensa ylläpitoon vuoden 2013 alusta lähtien. Kirjurin tietokanta muodostuu seurakuntien kirkkoherranvirastojen ja keskusrekisterien sähköisesti ylläpidetyistä jäsentiedoista sekä manuaalisista kirkonkirjoista tietojärjestelmään digitoiduista tiedoista. Vanhojen kirkonkirjojen digitointiprosessi ja tietojen tallentaminen järjestel-

mään sekä digitoitujen tietojen tarkistus on jatkunut vuoden 2017 loppuun saakka. Kirjuri-jäsentietojärjestelmän tavoitteena on kirkonkirjojen valtakunnallinen käytettävyys. Seurakunnan jäsenen kaikki tiedot hänen elinkaarensa ajalta voidaan tulevaisuudessa koota yhdelle kirjurista tulostettavalle virkatodistukselle. Jäsentietojärjestelmän valtakunnalliset käyttöoikeudet mahdollistavat tietojen rekisteröinnin ja toisaalta tietojen luovutuksen muuallakin kuin jäsenen omassa seurakunnassa tai keskusrekisterissä. Tämä antaa myös mahdollisuuden keskittää kirkonkirjojen pitoon liittyviä tehtäviä joko alueelliseen tai valtakunnalliseen keskusrekisteriin.

Kirkkohallituksen selvityshanke yhteisistä rekistereistä hautakirjanpidon, hautakarttojen, haudanhoidosopimusten, laskutusten ja varausjärjestelmien sähköisistä ohjelmista valmistelutyöryhmän raportti valmistui 2015. Kirkkohallituksessa selvitettiin mahdollisuuksia valtakunnallisesta, yhteisestä rekisteristä, jolla olisi rajapinnat muihin käytössä oleviin ohjelmiin. Yhteisten hautarekisterien esiselvitykseen liittyvän kyselyn mukaan suurimmalla osalla seurakuntatalouksista olisi kiinnostusta yhteiseen rekisteriin. (Hautaus-toimen tietojärjestelmähanke 2015, 3). Selvitykseen liittyvä kysely seurakunnille rajattiin kuitenkin siten, että kysely ei koskenut karttaohjelmia (Palo, sähköpostiviesti 15.2.2016).

Seurakuntapuutarhurit ry teki vuonna 2012 suurille seurakunnille ja seurakuntayhtymille kyselyn, johon sisältyivät myös hautaus-toimen karttaohjelmat. RambollFM hautakarttaohjelma oli silloin selvästi yleisin käytössä ollut hautakarttaohjelma. (KUVIO 6.)

Hautaus-toimen ohjelmat 2012						
Paikkakunta	Varausohjelma, jossa tehdään hautaus-toimeen liittyvät varaukset	Hautaus-toimenohjelmana on nykyisin	Laskutusohjelmana toimii	Kartta-ohjelma, joka liittyy hautausohjelmaan	Status	Prime
					yhteensä	yhteensä
Seinäjäki	Katrina	Status	Intime E	Ramboll	56 000	
Joensuu	Katrina	Prime	Prime			73 000
Hämeenlinna	Katrina	Prime	Prime			75 000
Rovaniemi	Katrina	Prime	Prime			60 000
Lahti	Prime	Prime	Prime			100 000
Vantaa	Prime	Status	Status		202 000	
Riihimäki	Prime	Prime	Prime			29 000
Pori	Katrina	Status	Status		83 000	
Oulu	Varaaja	Prime	Prime			140 000
Salo	Katrina	Status	Status		55 000	
Rauma	Katrina	Status	Status		40 000	
Kokkola	Katrina	Status	Status		46 000	
Kajaani	Prime	Prime	Prime			38 000
Kotka	Katrina	Status	Status		56 000	
Kouvola	Katrina	Status	Status		90 000	
Helsinki	Status (Prime)	Status	Status	Ramboll	600 000	
Turku	Prime	Status	Status	Tomba	178 000	
Varkaus	Varaaja	Status	Status	Ramboll	22 000	
Tornio	Katrina	Status	Status	Ramboll (?)	22 000	
Hyvinkää	Katrina	Status	Status		45 000	
Espoo	Prime	Status	Status	Ramboll	252 000	
Vaasa	Katrina	Status	Status		60 000	
Tampere	Varaaja	Status	Status	Ramboll	215 000	
Jyväskylä	Katrina	Prime	Prime			130 000
Kuopio	Varaaja	Status	Status	Ramboll	115 000	
Lappeenranta	Prime	Prime	Prime			72 000
Mikkeli	Katrina	Status	Status	Ramboll	48 000	
Porvoo	Prime	Prime	Prime			49 000
				Väestö yhteensä	2 185 000	766 000
				= paljonko asukkaita on kummankin hautausohjelman vaikutusalueella		
srkp.						

KUVIO 6. Seurakuntapuutarhurit ry:n kyselyn 2012 tulos. Hautaus-toimen ohjelmat 2012.

Hautaus-toimen tietojärjestelmähankkeen 2015 raportin mukaan etenkin paikkatiedon käyttö hautausmaiden ylläpidossa on vielä puutteellista. Järjestelmiä voisi olla mahdollista hyödyntää nykyistä enemmän myös asiakaspalvelussa (Hautaus-toimen tietojärjestelmähanke 2015, 3).

3.3.5 Verkkopalveluiden tulevaisuuden näkymät seurakunnissa

Tietopalveluprosessin muutoksella tarkoitetaan mm. verkkopalveluiden lisääntymistä palveluissa. Verkkopalvelut koostuvat useasta erillisestä kokonaisuudesta, jossa on tarkoituksena taata esimerkiksi seurakuntien jäsenille, kirkon työntekijöille ja muille sidosryhmille nykyaikaiset ja ajantasaiset verkkopalvelut. Verkkopalvelun tarkoitus on jakaa tietoa, kertoa palveluista, kohdata ihmisiä ja antaa mahdollisuus keskustella (Sakasti 2018f, viitattu 6.11.2018). Verkkopalvelut ovat kirkolle ensisijaisesti viestintä- ja vuorovaikutuskanava, jossa keskeisimmät konseptit ovat ajankohtaispalsta, tapahtumatiedotus ja muu informaatioyhteisön monipuolinen esittäminen. Kirkon yhteisen verkkopalveluympäristö hankkeen 2013 tavoitteena on, että yhteistyö ja kehitys verkkopalveluissa olisi

jatkossa jatkuvaa. Kirkon verkkopalvelukokonaisuus koostuu seurakuntien tai kappeliseurakuntien, seurakuntayhtymien ja tuomiokapitulien tuottamista verkkopalveluista sekä kirkon yhteisistä verkkopalveluista.

Tietosuojatyön organisoinnin kannalta on keskeistä, että rekisterinpitäjän johto tiedostaa vastuunsa ja tehtävänsä huolehtia henkilötietojen käsittelyn asianmukaisuudesta. Johdon tulee esimerkillään luoda ilmapiiriä ja toimintakulttuuria, joka suhtautuu yksityisyyden suojan kysymyksiin vakavasti. Kirkolla on monisatavuotinen perinne ja ymmärrys jäsentietojen ja sitä kautta henkilötietojen käsittelystä ja sen merkityksestä. Kirkon jäsenen, vapaaehtoistoimijan, luottamushenkilön, työntekijän ja asiakkaan yksityisyyden suoja ja henkilötietojen asianmukainen käsittely ovat tärkeä osa ihmisen hyvinvointia ja hyvää elämää. (Tähkänen 2018, viitattu 4.11.2018.)

4 DIGITAALISEN HAUTAUSMAAKARTAN KEHITTÄMISEN MENETELMÄT

4.1 Tutkimusmenetelmät ja aineistopohjainen analyysi

Tämän opinnäytetyön ensisijaisena tutkimusmenetelmänä oli aineistopohjainen analyysi ja kyselytutkimus. Myöhemmin työn edetessä tutkimukseen päätettiin lisätä vielä asiantuntijahaastattelut. Usein kyselylomake- ja haastattelututkimus ovat parivaljakkoita: esimerkiksi käyttämällä aluksi kyselylomaketta saadaan käsitys siitä, miten mielipiteet karkeasti ottaen jakautuvat ja näkökulmia syvennetään haastattelulla (Aalto-yliopiston metodikortisto, viitattu 3.3.2018).

Aineistopohjainen analyysi pelkistetyimmillään tarkoittaa teorian rakentamista empiirisestä eli kokemusperäisestä aineistosta lähtien. Tällöin on mielekästä pohtia aineiston eli korpuksen rajausta siten, että sen analysointi on mielekästä ja järkevää. Opinnäytteen kehittämistyön ongelmaan nähdessä oli olemassa jo aiempaa aineistoa, esimerkiksi Kirkkohallituksen selvityshankkeet. Laadullista tutkimuksesta kiinnostuneella on usein järkevää turvautua sekundaariaineistoon sen sijaan että keräisi kokonaan uutta. (Eskola & Suoranta 2000, 19.) Opinnäytteen aineistopohjaa on avattu tarkemmin tämän opinnäytteen luvussa 3.

4.2 Kyselytutkimus ja haastattelut

Kyselytutkimus oli tässä opinnäytteessä luonteeltaan sekä laadullista eli kvalitatiivista, että määrällistä eli kvantitatiivista. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään enemmänkin ymmärtämään toimintaa. Kvalitatiivinen osuus toimii kvantitatiivista menetelmää tukevana osana. Näiden yhdistelmää kutsutaan mm. monistrategiseksi tutkimukseksi. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 25–33.)

Laadullisen aineiston analyysin tarkoitus on luoda aineistoon selkeyttä ja siten tuottaa uutta tietoa tutkittavasta asiasta. Analyysilla pyritään aineisto tiivistämään kadottamatta silti sen sisältämää informaatiota (Eskola & Suoranta 2000, 137). Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on tutkijan avoin subjektiviteetti ja sen myöntäminen, että tutkija on tutkimuksensa keskeinen tutkimusväline. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pääasiallinen luotettavuuden kriteeri onkin tutkija itse ja näin ollen luotettavuuden arviointi koskee koko tutkimusprosessia (Eskola & Suoranta 2000, 210). Perinteisesti

ymmärrettynä validiteetti eli kyky mitata juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata ja rehabiliteetti eli tutkimusten tulosten toistettavuus ja sattumanvaraisuuden poissulkeminen eivät sellaisenaan sovellu kvalitatiivisen tutkimuksen perusteiksi.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa puhutaan aineiston harkinnanvaraisesta, teoreettisesta tai tarkoituksenmukaisesta poiminnasta tai harkinnanvaraisesta näytteestä. Tällöin tutkimus perustuu suhteellisen pieneen tapausmäärään. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin vaan pyritään kuvaamaan jotakin tapahtumaa, ymmärtämään tiettyä toimintaa tai antamaan teoreettisen mielekäs tulkinta jostakin ilmiöstä (Eskola & Suoranta 2000, 61).

Haastattelun tavoite on selvittää se, mitä jollakulla on mielessään. Haastattelu on eräänlaista keskustelua, joka tapahtuu tutkijan aloitteesta ja on hänen johdattelemaansa. Teemahaastattelussa haastattelun aihepiirit ja teema-alueet, on etukäteen määrätty. Menetelmästä puuttuu kuitenkin strukturoidulle haastattelulle tyypillinen kysymysten tarkka muoto ja järjestys (Eskola & Suoranta 2000, 86). Teemahaastattelu on lähempänä strukturoimatonta kuin strukturoitua haastattelua ja ottaa huomioon sen, että ihmisten tulkinnat asioista ja heidän asioille antamansa merkitykset ovat keskeisiä, samoin kuin sen, että merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa. Haastattelu tähtää informaation keräämiseen ja on siis ennalta suunniteltua päämäärähakuista toimintaa (Hirsjärvi & Hurme 2000, 42-48.)

Haastatteluaineiston analysointitapaa pitäisi miettiä jo aineistoa kerätessä (Hirsjärvi & Hurme 2000, 136). Haastattelijalla on tehtävä omia valintojaan jo suunnitellessaan haastattelua. Asiyhteyttä kuvaava tieto eli kontekstityö on tärkeää. Haastatteluaineistoihin perustuviissa tutkimuksissa erityisesti kvalitatiivisesti suuntautuneissa analyyseissa tutkijan pyrkimyksenä on päätyä onnistuneisiin tuloksiin. Onnistuneen tulkinnan avainkriteerit ovat siinä, että myös lukija voi löytää tekstistä ne asiat kuin tutkijakin löysi, riippumatta siitä, onko hän näkökulmasta samaa mieltä vai ei (Hirsjärvi & Hurme 2000, 151).

Opinnäytteen kyselyn aineistoa on käsitelty pääosin kvantitatiivisesti eli määrällisesti. Sähköpostihaastattelun tietosuojalain uudistukseen liittyen ja Webropol - kyselyn avointen kenttien osalta tuloksia on purettu sisältöä erittelemällä.

4.2.1 Kysely seurakunnille hautausmaakarttojen sähköistämisestä

Kysely seurakunnille hautausmaakarttojen sähköistämisestä lähetettiin Seurakuntapuutarhurit ry:n jäsenistölle. Seurakuntapuutarhurit ry:n jäsenet ovat johtavia hauta- ja puistotoimen virkamiehiä. (Viherympäristöliitto, viitattu 3.3.2018.)

Kysely lähetettiin Webropol kysely- ja tiedonkeruusovellusta käyttäen sähköpostin välityksellä 13.5.2017. Kyselystä muistutettiin yhden kerran ensimmäisen kyselykutsun lähettämisen jälkeen. Kysely suljettiin 1.6.2017, joten vastausaikaa kyselyyn vastaamiseen oli annettu kaksi viikkoa. Kyselysähköposti lähetettiin lopulta 107 henkilölle. Ensin kyselyn toimivuus testattiin kolmella vastaajalla. Kyselylomake on liitteenä tässä opinnäytetyössä. (Liite 1.)

Kysely sisälsi sekä kvantitatiivisia eli määrällisiä kysymyksiä, että kvalitatiivisia eli laadullisia kysymyksiä. Myös avoimia kysymyksiä esitettiin, koska kyselyllä haluttiin saada kartoitettua vastaajien käsityksiä ja mielipiteitä. Kyselyllä haluttiin saada tietoa siitä, mikä on hautausmaakarttojen sähköistämisen nykytila Suomen seurakunnissa ja miten tietoturva ja salassapitoon liittyvät asiat on huomioitu karttojen käytössä. Ajatuksena oli, että useamman hautausmaahan ammattilaisen mielipide antaisi vahvemman pohjan hahmottaa kehittämistyön mahdollisuuksia hautausmaakarttojen sähköistämisessä.

4.2.2 Sähköpostihaastattelu tietosuojalain uudistukseen liittyen

Opinnäytetyössä rajautuneen aiheen ajankohtaisuuden takia asiantuntijoiden haastatteluilla haluttiin tuoda tarvittavaa päivitettyä tietoa tietosuojasta seurakunnissa tähän opinnäytetyöhön. Tarkoituksena oli saada täydentävää tietoa tietosuoja-asetuksesta ja sen huomioimisesta hautausmaakarttojen digitalisoinnissa, jota ei oltu aiemmin osattu kysyä hautausmaahallinnon ammattilaisilta Webropol -kyselyä toteutettaessa keväällä 2017.

EU:n yleistä tietosuoja-asetusta alettiin soveltaa 25.2.2018 alkaen kaikissa EU:n jäsenmaissa. Oulun hiippakunnassa annettiin seurakunnille koulutusta tietosuoja-asetuksen muutokseen liittyen keväällä 2018. Sähköpostihaastattelu toteutettiin koulutuksen jälkeen. Haastattelukysymykset lähetettiin sähköpostin välityksellä 29.3.2018 ja haastattelukysymyksiin saatiin vastaukset 26.4.2018.

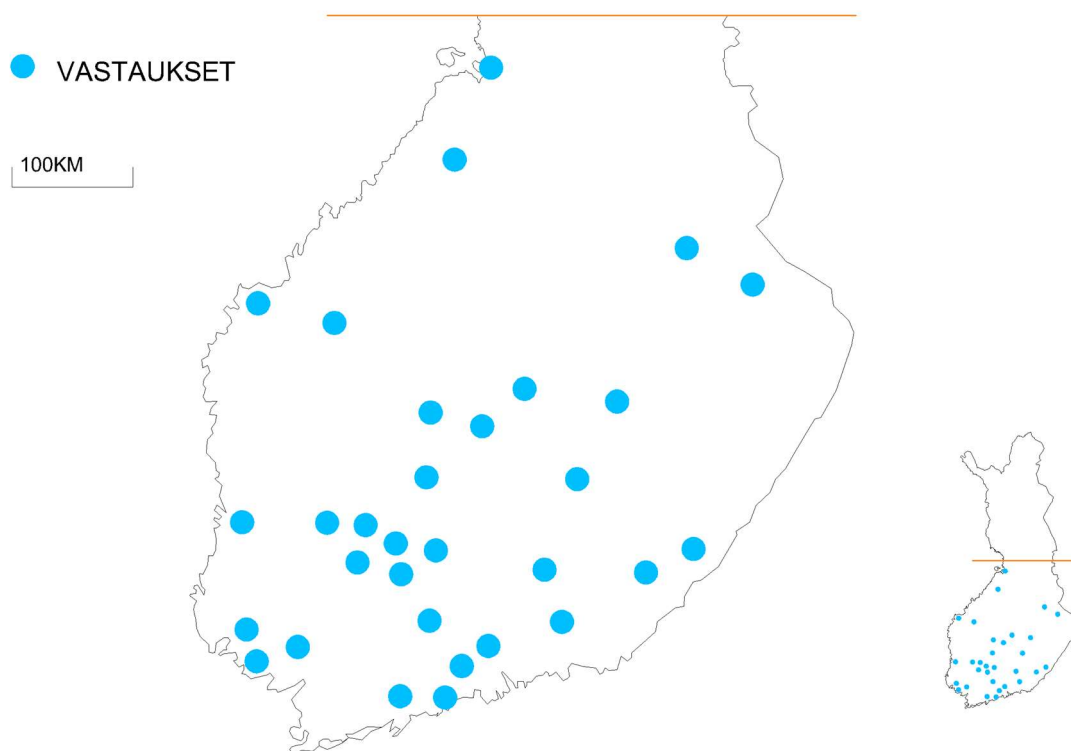
Haastatteluja tehtiin kaksi: Oulun hiippakunnan tietosuojasiiantuntija Kristiina Harjuautille ja Oulun seurakuntayhtymän Keskusrekisterin johtajalle Veijo Koivulalle. Haastattelukysymykset ovat tämän opinnäytteen liitteenä. (Liite 2.)

Seuraavassa luvussa 5 on esitelty ja eritelty tarkemmin kyselyn ja haastattelun tuloksia.

5 KEHITTÄMISTYÖN TULOKSET

5.1 Kyselyn tulokset

Kyselyyn seurakunnille hautausmaakarttojen sähköistämisestä vastasi 39 vastajaa 107 kyselyn saajasta. Vastausprosentti oli näin ollen 36 %. Webropol-analyysistä selvisi myös, että kysely oli avattu 37 vastaajan osalta lähettämättä vastausta. Lisäksi kyselyn aikana kolmesta seurakunnasta tuli palautetta kyselyn sisällöstä ja aiheesta lähettämättä vastausta kyselyyn. Vastaajien joukossa oli 36 eri seurakuntaa / seurakuntayhtymää noin 400 Suomen seurakunnasta. (Sakasti 2018b, viitattu 3.3.2018.) Kaikista Suomen seurakunnista ei ole edustusta Seurakuntapuutarhurit ry:n jäsenistöstä. Näin ollen tällä kyselyllä ei saatu vastauksia näistä seurakunnista. Kysely olisi paremmalla alkukartoituksella voitu kohdentaa vielä laajemmin koskemaan eri seurakuntia. Kuviossa seitsemän esitetään vastaajien seurakuntakohtainen sijainti kartalla ja seurakuntien alueellinen jakautuminen. Vastaajat ovat eri puolilta Suomea. Huomattavaa kuitenkin on, että Oulun pohjoiselta puolelta Pohjois-Suomesta ei kyselyyn saatu vastauksia.

KUVIO 7. Kyselyyn vastanneet seurakunnat, alueellinen jakautuminen.

Kyselylomake muodostui viidestä osiosta: alun taustatieto-osiosta sekä kysymyksistä, jotka oli jaoteltu sähköiset hautakartta-aineistot-, sähköisten hautakartta-aineistojen käyttäjät- ja tietoturvaosion kysymyksiin. Lopuksi kyselyssä oli annettu vielä mahdollisuus avoimeen vastaukseen, joko kyselyyn liittyen tai sähköisten karttojen käyttöön liittyen. Kyselyn alussa oli haluttu avata kyselyssä käytettyjä peruskäsitteitä, jotta kysymyksiin vastaaja pystyisi vastaamaan kysymyksiin mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Yhteensä kysymyksiä kyselyssä oli 16. Yleisin hautakarttaohjelma oli kyselyyn vastanneiden osalta RambollFM –hautakarttaohjelma, 19 vastaajalla. Geomatrix Oy:n paikkatietojärjestelmä oli käytössä kahdella kyselyyn vastaajalla. Muita mainittuja olivat Tomba ja MapInfo. Osalla seurakunnista oli karttaohjelma, kuten AutoCAD, mutta siitä ei ollut rajapintaa hautarekisteriin. Vastaajat saattoivat valikoitua myös niin, että vain sähköisiä karttoja käyttivät tai asiasta kiinnostuneet vastasivat sähköpostilla tulleeeseen kyselyyn. Seurakunnista, jotka jättivät vastaamatta webropol kyselyyn, kommentointiin kyselyä mm. seuraavasti:

Meillä on karttoja sähköisessä muodossa, mutta tällä hetkellä ei lainkaan hautakarttaohjelmaa. Koin kysymyksiin vastaamisen tästä syystä hankalaksi.

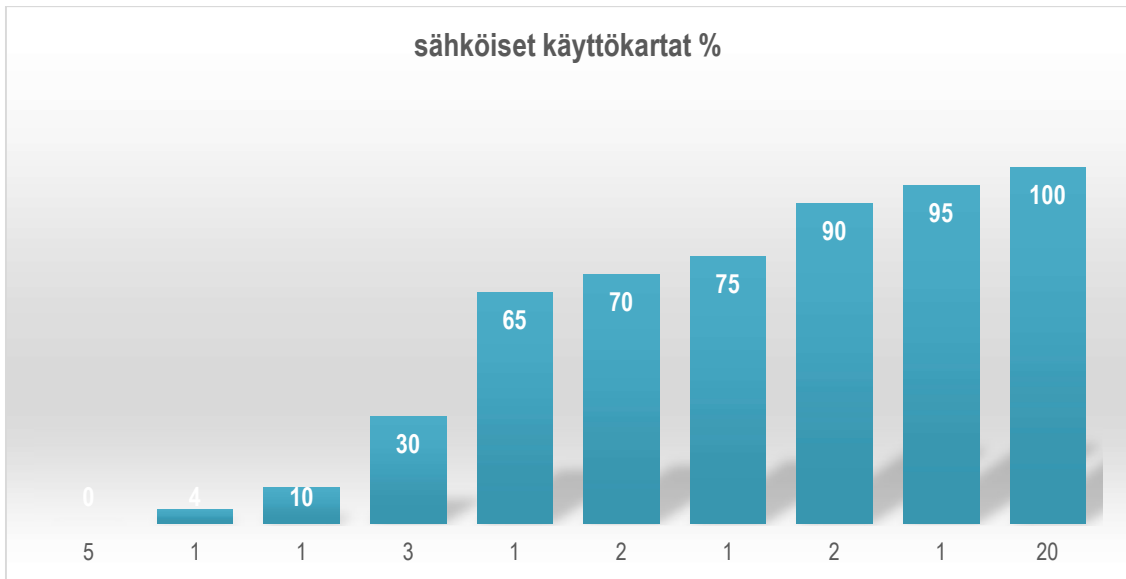
Eräässä palautteessa kommentoitiin alkukevään ja –kesän kiireitä ja kolmannessa kerrottiin, että kysely oli liian vaikea vastattavaksi.

Selite osio kyselyssä oli hyvä, mutta vaikeita kysymyksiä kun ei tunne asiaa tarkemmin.

Seuraavassa on jaoteltu kyselyyn tulleet vastaukset kyselyssä jaotelluin osioittain.

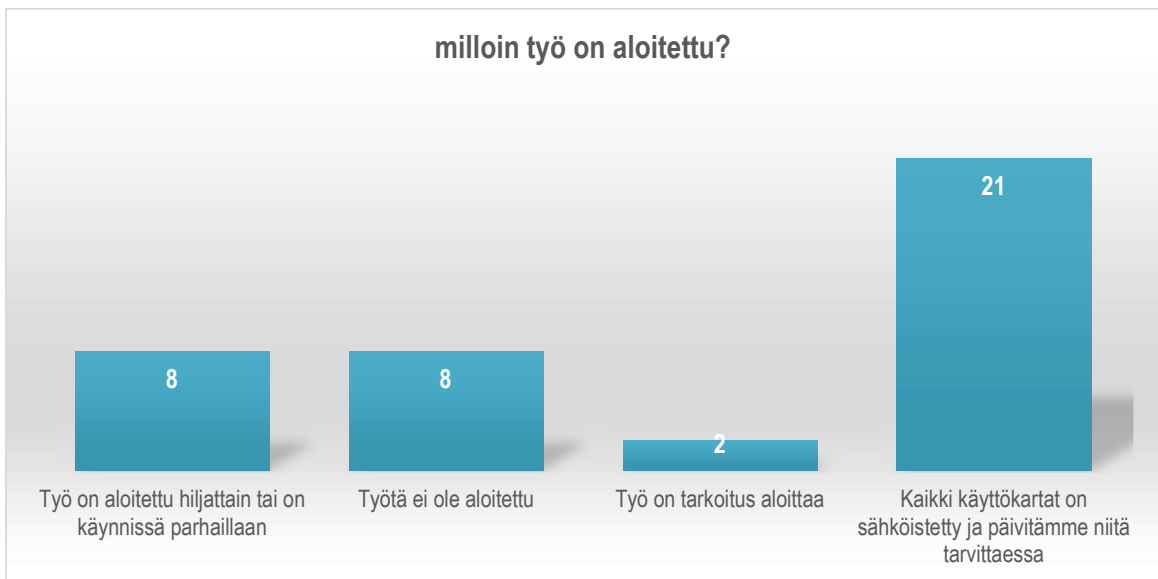
5.1.1 Sähköiset hautakartta-aineistot vastaukset

Vastanneista seurakunnista 20 seurakunnalla oli kaikki käyttökartat sähköisesti käytettävässä muodossa (100 % kartoista käytettävissä sähköisesti). Kahdellatoista seurakunnalla oli käytössä sähköiset hautausmaakartat osittain (4–95% kartoista käytettävissä sähköisesti). Viidellä vastaajalla ei karttojen digitalisoimista tai sähköistämistä ollut vielä aloitettu. (KUVIO 8.)

KUVIO 8. Sähköisesti käytettävissä olevien hautausmaakarttojen osuus käyttökartoista.

Kysymykseen, milloin karttojen sähköistämistä ja digitointeja on tehty tai karttoja piirretty sähköiseen muotoon, 21 vastaajaa kertoi, että kaikki käyttökartat on sähköistetty ja päivitämme niitä tarvittaessa. 18 vastaajaa ilmoitti, että karttojen digitoimisen työ on vielä kesken. (KUVIO 9.)

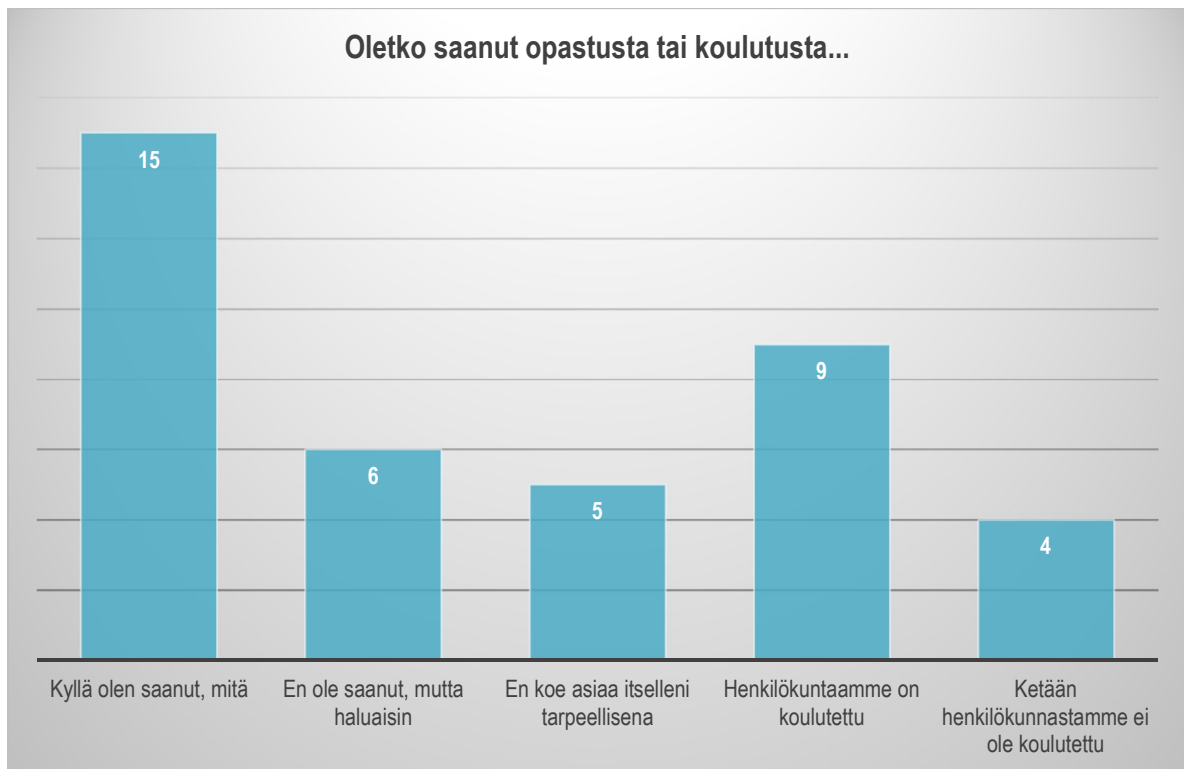

KUVIO 9. Digitalisoinnin tilanne hautausmaakarttojen piirtämisen osalta.

5.1.2 Sähköisten hautakartta-aineistojen käyttäjät vastaukset

Kysymykseen hyödynnetäänkö mobiililaitteita hautakarttatietojen käsittelyssä, 30 vastaajaa ilmoitti, ettei hyödynnetä. Kahdella vastaajalla mobiilisovellus oli jo käytössä ja neljä vastaajaa kertoi, että tullaan hyödyntämään, kunhan sopivia sovelluksia on käytössä. Kysymykseen kerätäänkö muuta sähköistä paikkatiedon sisältävää metatietoa, 22 vastaajaa kertoi, ettei kerätä. 16 vastaajaa kertoi, että kerätään. Kyllä mitä, kohtaan vastattiin mm. metatiedoista mitä kerätään: ”*kuvia, yksityiskohtia esim. kaapeli- ja muista kaivannoista, muistomerkkisuunnitelmia ja erilaisia suostumuksia.*” Kysymykseen helpottavatko sähköiset kartat työtä oli 31 vastaajaa valinnut vastausvaihtoehdon kyllä. Kukaan vastaajista ei ollut valinnut vastausvaihtoehtoa ei. Kahdeksan vastaajaa oli valinnut vaihtoehdon en osaa sanoa.

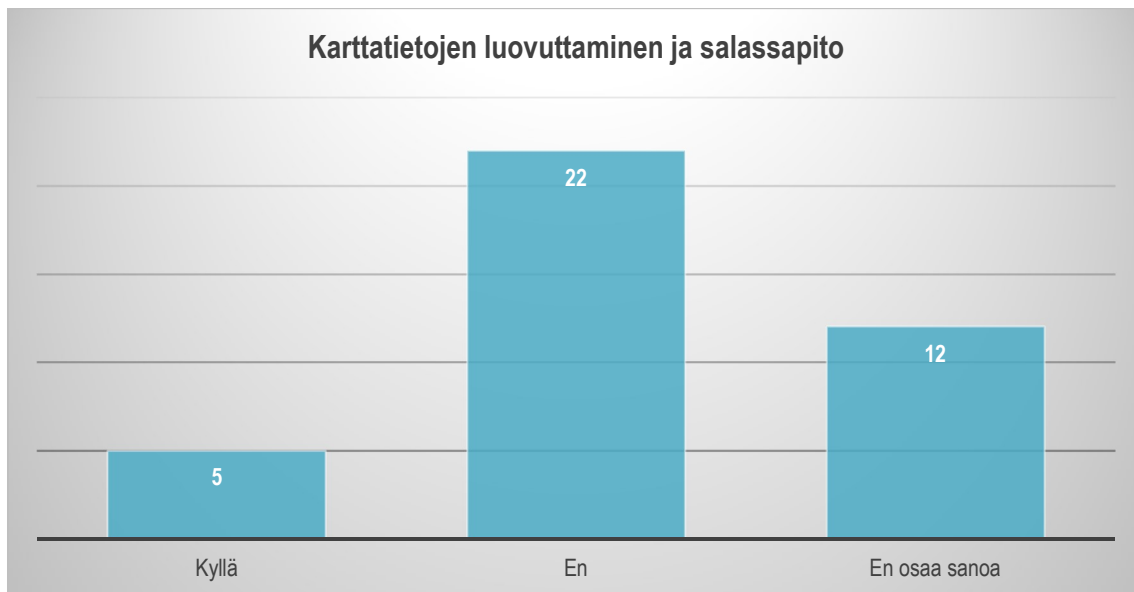
Kyselyn kysymykseen, Oletko itse saanut opastusta tai koulutusta sähköisen karttatiedon käsitteelyyn tai tuottamiseen tai onko jotakuta muuta henkilökunnastanne koulutettu, vastasi vain neljä vastaajaa, ettei ketään henkilökunnasta ole koulutettu. Kyllä vastauksissa (15 vastausta) korostui oma mielenkiinto koulutusta kohtaan. Viisi vastaajaa kertoi, että on saanut koulutusta työpaikan ulkopuolella. (KUVIO 10.)

KUVIO 10. Kyselyn kysymys 12. Oletko itse saanut opastusta tai koulutusta sähköisen karttatiedon käsittelyyn tai tuottamiseen tai onko jotakuta muuta henkilökunnastanne koulutettu?

5.1.3 Tietoturvaosion vastaukset

Kysymykseen koetko ongelmalliseksi karttatietojen luovuttamisen salassapidettävien henkilötietojen näkökulmasta, valitsi 22 vastaajaa en -vaihtoehdon. Kyllä -vaihtoehdon valitsi viisi vastaajaa ja en osaa sanoa -vaihtoehdon 12 vastaajaa. (KUVIO 11.)

KUVIO 11. Kyselyn kysymys 14. Koetko ongelmalliseksi karttatietojen luovuttamisen salassapitetävien henkilötietojen näkökulmasta?

Avoimeen kysymykseen, miten mielestäsi hautakarttatietoja pitäisi olla julkisesti saatavilla? Millä tasolla tiedon tulisi olla saatavilla esim. internet selaimella? vastasi suurin osa kyselyyn vastanneista 31 vastaajaa. Vain kaksi vastaajaa vastasi kysymykseen ”En osaa sanoa” ja yksi vastaus kertoi ”ei julkisena”. Seuraavaksi on poimittu muutamia avoimeen kenttään tulleita vastauksia. Suurin osa vastaajista kannatti nykykäytäntöä, jossa kotisivuilla on saatavilla kartta kuvana. Vastaajista 16 tuki tällaisen osastokohtaisen kartan julkaisua:

Hautakartta lohko tai kortteli versiona, Ehkei hauta nro. Ei vainaja tietoja, Kulttuurihistorialliset haudat on eri asia.

Hautausmaa-osasto-rivi-paikkamerot, Jos henkilö tietää jonkin hautapaikan numeron, hän voi kartan avulla sen löytää. Haudan tietoja ei saa tulla näkyviin, kun karttaa käyttää ulkopuolinen henkilö, siis ei seurakunnan työntekijä.

Kortteleiden numeroinnin tarkkuus on riittävä.

Kaikki hautausmaat ja niiden pohjakartat olisi hyvä löytää esimerkiksi seurakunnan nettisivuilta. Tarkempia tietoja voisivat saada esimerkiksi hautaustoimistot.

Osa vastaajista pohti myös mahdollista kirjautumisen avulla tapahtuvaa tunnistautumista sovellukseen tai karttapalveluun. Kirjautumistapoja sähköisiin järjestelmiin voivat olla esimerkiksi erilaiset varmennekortit, mobiilivarmenne tai pankkitunnuksilla tapahtuva tunnistautuminen.

Henkilökohtaisella kirjautumisella asiakkaaksi. Haudan haltija ja asiakas voisi saada tiedot hallitsemiensa hautojen ja maksamiensa hoitojen osalta. Hautausmaan ylläpitäjän käyttöön tarkoitetut tiedot ei tulisi näkyä yksityisille ihmisille.

1.taso- kartat ilman tunnisteita kaikille, 2.taso-sukunimi, etunimi, syntymä/kuolinvuosi, haakee kartat, kaikille, 3.taso-tunnistautumalla (pankkitunniste) lähiomaisille avoin.

Olen nähnyt työntekijälläni nettiselaimessa toimivan Tallinnan hautausmaankartan, jossa vainajan nimellä saa haettua kartalle hautapaikan sijainnin. Kartan perusteella löytää hautausmaan ja haudan sijainnin ja tällaiselle toiminnolle olisi mielestäni kysyntää.

Osa vastaajista pohti avoimessa kentässä tietoturvaan ja tietosuojaan liittyviä näkökulmia:

Tämä on osa tietoturvakysymystä. Seurakunnalla pitäisi olla selvät ohjeet mitä tietoja annetaan ja lainsäädäntö määrää mitä tietoja. Mielestämme ei internet selaimelle, koska tiedon pitää olla siinä tapauksessa hyvin rajattua. Hautarekisteri ei ole julkinen. Opaskartta tasolla voidaan palvella asiakasta netissä ja hautausmaiden portilla.

Erittäin hankala kysymys kun tietosuojakysymykset tiukentuvat koko ajan, niin miten me voidaan jakaa tietoa.

Viimeiseen kyselyn avoimeen vastauskenttään, Tähän avoimeen vastaukseen voi jättää kommentteja sähköisten karttojen käytöstä sekä tästä kyselystä. Jäikö jotain olennaista kysymättä ja kero matta? Vastasi 21 vastaajaa. Useassa vastauksessa korostui yhteistyön mahdollisuus ja valtakunnallisen hautajärjestelmän kehitystyön mahdollisuus seurakuntien kesken ja valtakunnallisen kehitystyön tarve. Seuraavalla sivulla on nostettu avoimeen kenttään tulleista vastauksista muutamia kommentteja:

Koko maan kattava hautausmaakarttajärjestelmä olisi hyvä.

Tärkeä ominaisuus joka nyt on saatavilla, on mobiilikäyttö, eli tiedon saanti myös paikalla, jossa itse työ tehdään. Tässä kohtaa voi tulla tietoturvaongelma (hautausmaalla) sivullisen kysyessä jotain hautaa tai vainajaa koskevaa tietoa. Karttaohjelma edellyttää hautatunnuksen olevan tiettyssä muodossa. Hautatunnuksen muotoa joudutaan joissain tapauksissa muuttamaan, mikä aiheuttaa lisätyötä. Ev.lut.kirkon yhteisestä tietojärjestelmästä on puhuttu, tavoite on hyvä, mutta ehkä on jo liian myöhäistä.

Karttojen piirtäminen työnalla...myöhemmin sitten kartta ja hautaohjelmat ovat ajankohtaiset... Kokemukseni niistä ovat hyviä.

Kirkkohallitus kuulemma suunnittelee ohjelmaa, mikä olisi pienten seurakuntien edullinen ottaa käyttöön. Kuulostelemme mihin suuntaan asiat etenevät.

Sähköiset kartat ovat tätä päivää. Niiden tuottaminen vain on niin kallista, että menee varmasti vuosikausia, että meidänkin 12 hautausmaata saadaan niiden piiriin.

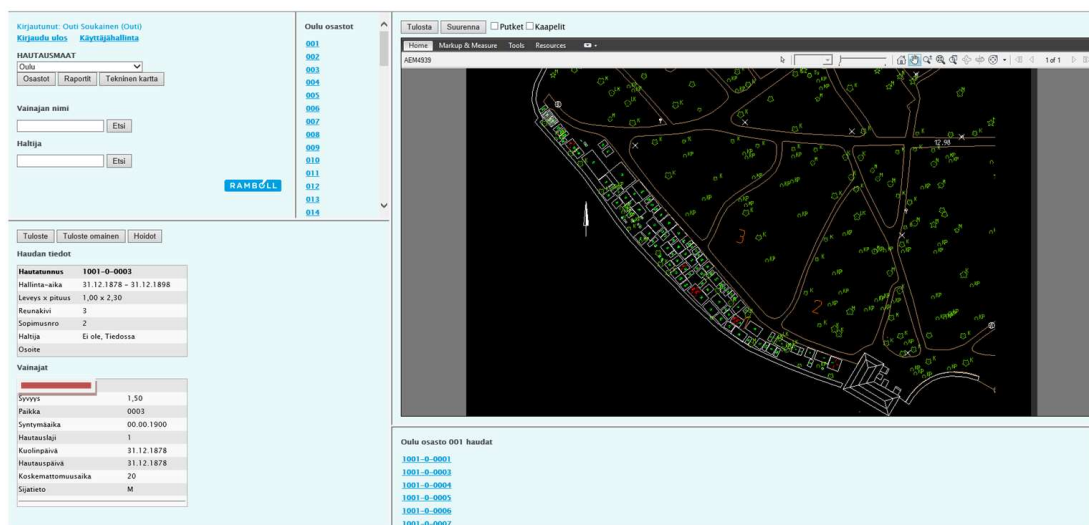
Kaikkien Suomen hautausmaiden kartta- ja vainajatiedot tulee saada sähköiseen muotoon. Pienten seurakuntien rekisterit voitaisiin hoitaa erillisenä palveluna suurempien naapuriseurakuntien (-yhtymien) toimesta. Ammattitaitoista henkilökuntaa löytyy varmasti monestakin seurakuntayhtymästä.

Hautakarttojen sähköiseen muotoon siirtäminen on meidän osalta siirtynyt monta kertaa, seuraava yritys tämän asian päivittämiseen on v.2018 talousarvion valmistelun yhteydessä.

Kirkkohallitukselta on tullut tiedoksi, että hautaustoimen yhteistä hautarekisteriohjelmistoa ollaan kehittämässä. Uudessa ohjelmistossa sähköisten karttatietojen käyttö olisi varmasti mukana. Kehitystyö saattaa toki viedä aikansa, mutta hautatoimen vainajarekisteriä ja kartan paikkatietojärjestelmän yhdistämistä ei ainakaan meillä ole mielekästä lähteä tekemään ennen kuin on saatu mahdollinen uusi ohjelmisto käyttöön.

5.2 Haastattelun tulokset

Opinnäytetyösuunnitelmassa olleitten tutkimuskysymysten rinnalle haluttiin nostaa myöhemmin varsinaiseen opinnäytetyöhön tietosuojaan liittyvät kysymykset. Sähköpostihaastattelun kysymykset ovat tämän opinnäytteen liitteenä. Haastattelun liitteenä sähköpostissa oli kuva Oulun seurakuntayhtymässä käytössä olevasta selaimella toimivasta RambollFM-hautakartasta. (KUVIO 12.) Työpisteillä toimivasta hautakarttajärjestelmästä voidaan hakea hautoja esimerkiksi vainajatiedoilla tai hautatiedoilla.

KUVIO 12. RambollFM-hautakartta. Haastattelukysymysten liitteenä ollut kuva Oulun hautausmaan osastokohtaisesta kartasta.

Molemmat sähköpostihaastatteluun vastanneista kertoivat, ettei nykykäytäntö karttatietojen luovuttamiseen tule lainsäädännön näkökulmasta muuttamaan tietosuoja-asetuksen uudistuksen myötä. Lainsäädännön mukaan tietoja voidaan luovuttaa, kun kysymyksessä on yksittäinen tieto, kuten haudan sijainti.

Kysymyksesi liittyvät tietojen luovuttamiseen, minkä osalta nykyisin vallitseva oikeustila ei tule muuttamaan tietosuoja-asetuksen myötä. Jo ennestään julkisuuslaissa ja henkilötietolaissa on säädetty tietojen luovuttamisesta lähtökohtaisesti samalla tavalla kuin mitä jatkossakin tietosuoja-asetus, tietosuojalaki ja edelleen voimaan jäävä julkisuuslaki säätävät.

Lähtökohtana tulee pitää toisaalta sitä, että a) hautarekisteriä koskevia tietoja ei koske erityiset tietojenluovutusrajoitukset, mutta b) lainsäädännön valossa tietoja voidaan kuitenkin luovuttaa vain silloin, kun on kyse yksittäisistä tiedoista - ei siis yleisestä tai massiivisesta tietojen luovutuksesta.

Seurakunnan ulkopuoliselle taholle kuten kiviliike tai hautaustoimisto tietoja voidaan luovuttaa, kun käyttötarkoitus on tiedossa.

Hautarekisteristä voidaan luovuttaa yksittäisiä tietoja niitä kysyvälle yksityishenkilölle hänen tavanomaisiin yksityisiin tarkoituksiinsa. Sen sijaan esim. kiviliikkeelle voidaan luovuttaa tietoja, mikäli se em. julkisuuslain 13 § 2 momentin mukaisesti ilmoittaa tietojen käyttötarkoituksen sekä muut tietojen luovuttamisen edellytysten selvittämiseksi tarpeelliset seikat sekä tarvittaessa tiedot siitä, miten tietojen suojaus on tarkoitus järjestää.

Tällä hetkellä Oulun seurakuntayhtymässä ei ole käytössä mobiili- tai älylaitteella toimivaa hautakarttaa. Mobiililaitteilla hautakarttoja käyttäviä seurakuntia ei ole Suomessa vielä kovin montaa. Kysyttäessä tietosuojan toteutumisesta parhaiten mobiililaitteilla toimivassa hautakartassa toinen haastateltavista korosti käyttäjän vastuuta laitteen tietoturvaan liittyen.

Mobiili- ja älylaitteilla (kin) henkilörekisteriin pääsyn tulee olla salasanan takana. En ole tekninen asiantuntija, mutta suhtaudun myönteisesti siihen ajatukseen, että mobiili-/älylaite-sovellus olisi karsittu versio verrattuna kiinteällä työpisteellä käytettävään hautakarttaan. Mobiili- ja älylaitteiden hukkaantumisvaara on verrattain suuri, ja niiden tietoturva saattaa olla olennaisesti huonompi (esim. palomuri).

Suomessa on julkaistu joitakin interaktiivisia hautausmaakartta sovelluksia internetiselaimelle, jossa seurakunnat ovat olleet mukana. Tällainen on esimerkiksi Espoon kirkon hautausmaan hautausmaapolku. Haastattelukysymyksen kolme mukana oli linkki Espoon kirkon hautausmaan hautausmaapolulle. Haastateltavan vastauksessa kysymykseen, mitä tulisi ottaa huomioon tietosuojan näkökulmasta hautakarttasovelluksia selaimelle julkaistaessa, tuli esille näkemys siitä, että tietosuojalle asetettavat vaatimukset vähenevät, kun kyseessä on kauan sitten kuolleiden henkilöiden tiedot.

Espoon Hautausmaapolku-sovellus näyttää toiminnoiltaan melko yksinkertaiselta. Siinä haku tehdään kahdella hakutekijällä, klikkaamalla joko vainajan nimeä tai haudan sijaintia kartalla. Karttaa klikatessa ilmestyy näkyviin valokuva haudasta. Mielestäni tällainen hautausmaapolku-sovellus on ok, kun on kyse kauan sitten kuolleiden henkilöiden tiedoista. (Yksityisyyden suojan tarpeen voidaan katsoa vähenevän, kun kysymys on tiedoista, jotka koskevat kauan sitten kuolleita.) Tilanne on kuitenkin eri vasta vähän aikaa sitten kuolleen henkilön kohdalla ja varsinkin silloin, jos hautamuistomerkkiin on esim. kaiverrettu valmiiksi myös vielä elossa olevien henkilöiden nimi- ja syntymäaikatietoja.

Erilaiset selaimella toimivat palvelut myös julkisella sektorilla, joihin voidaan kirjautua omalla tunnistetiedolla, ovat lisääntyneet digitalisaation myötä. Kysymykseen, voisiko mielestänne olla mahdollista tietosuojan näkökulmasta rakentaa hautakarttasovellus, johon kuka tahansa hautaa etsivä voisi kirjautua esim. pankkitunnuksilla tms. ja jonka käyttöä voitaisiin seurata? Voisiko haudan haltija tarkastella haudan tietoja ja sopimustietoja sähköisesti? Haastateltavan vastaus korosti katse-luoikeuden mahdollisuutta omassa hallinnassa oleviin tietoihin. Tällä hetkellä ei ole lainsäädännön näkökulmasta mahdollista päästä katselemaan mitä tahansa hautatietoja.

Tällä hetkellä lainsäädäntö mahdollistaa sen, että tehdään hautakarttasovellus, johon kirjaututaan ja katsellaan omia tietoja (haudanhaltijana). Sen sijaan ei ole mahdollista, että sovellukseen kirjautuja voisi katsoa mitä tahansa hautatietoja. Tämä vaatisi muutoksia tietojen luovutusta koskeviin säädöksiin.

6 KEHITTÄMISTYÖN PÄATELMÄT JA POHDINTA

6.1 Päätelmät kehittämistyön tuloksista

Tässä opinnäytetyössä haluttiin selvittää hautausmaakarttojen sähköistämisen nykytilaa Suomen seurakunnissa ja tietosuojaan liittyviä näkökohtia hautausmaiden karttojen käytössä. Tiedonhallintaa ja karttatietojen käsittelyä liittyy päivittäin hautauspalvelun työhön. Kyselyn perusteella voidaan todeta, että Suomen suurissa seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä on jo monessa käytössä sähköisesti ja seurakunnan sisäisesti hyödynnettävät käyttökartat hautausmaatyöhön. Joillakin seurakunnilla on käytössä interaktiivisia vuorovaikutteisia hautakarttasovelluksia seurakunnan ulkopuolisille toimijoille ja asiakkaille. Vielä suuremmassa osassa seurakuntia on kuitenkin käytössä vielä manuaaliset käsin piirretyt käyttökartat. Kyselytutkimuksen vastauksien joukossa oli edustettuna suurin osa Suomen suurista seurakunnista tai seurakuntayhtymistä. Pienillä seurakunnilla ei välttämättä ole omia hautausmaita tai ollut mahdollisuuksia sähköisten hautausmaakarttojen kehittämiseen. Sähköisten hautausmaakarttojen kehittäminen vaatisi IT-resursseja ja IT-osaamista, jota ei välttämättä ole seurakunnan omalla henkilöstöllä. Varsinaisen palvelutyön lisäksi harvassa seurakunnassa löytyy työntekijä, joka voisi hallita koko sähköisten karttojen käytön.

Hautakarttaohjelmistojen tarjoajia ei ole tullut 2010-luvulla merkittävästi lisää. Hautaustoimen ohjelmia oli kartoitettu jo aiemmin Seurakuntapuutarhurit ry:n hautaustoimen rekistereitä ja ohjelmia koskevassa kyselyssä 2012. Tämän opinnäytetyön kyselyyn liittyen kyselyyn vastaajina oli suurelta osin seurakunnat ja seurakuntayhtymät, jotka jo käyttävät sähköisiä karttoja. Kyselyn kysymyksiin pystyttiin näin ollen vastaamaan ja avoimiin vastauskenttiin tuli useita kommentteja. Vastauksissa korostui yhteistyön tarve eli suuret seurakunnat voisivat auttaa pieniä seurakuntia ja muutenkin voitaisiin tehdä enemmän yhteistyötä kehitystyössä. Sähköisiä karttapalveluita on ollut olemassa jo vuosia. Suomen seurakuntien olisi hyvä olla osana kehitystä, vaikka sitten isot seurakunnat edellä ja pienet seurakunnat perässä.

Kyselyn ja haastattelujen perusteella on selvää, että hautakarttojen sähköistämiseen ja digitalisointiin liittyy useita haasteita. Työntekijöiden näkökulmasta järjestelmien selkeä puute on ollut mobiilisovellusten puuttuminen. Työntekijät kaipaivat tiedonhallinnan apuvälineitä ja uusia toimin-

tatapoja, joten kehitystyötä tarvitaan. Tietojärjestelmien ja mobiilisovellusten kehitystyössä käyttäjän näkökulman huomioiminen on ensiarvoisen tärkeää. Seurakunnan hautauspalveluissa on vahva asiantuntijuus omasta alasta, vaikkakin karttojen digitalisoimiseen liittyvä työ annettaisiin seurakunnan ulkopuolelle. Palveluita tulee aktiivisesti kehittää yhteistyössä järjestelmän toimittajien kanssa, jotta yhteistyö pelaisi ja näkyisi käyttäjille ja asiakkaille luotettavana ja sujuvana palveluna. Kirkkohallituksessa on kehitetty sähköisiä järjestelmiä ja verkkopalveluita. Hautauspalveluita koskevat verkkopalvelut kehittyvät muiden kirkon verkkopalveluiden mukana.

Kyselyn perusteella on kokemuksien jako ja yhdessä tekeminen hautausalalla tärkeää. Kokemuksia digi-palveluista ja sähköisistä tietojärjestelmistä halutaan kuulla muilta seurakunnilta. Kyselyssä ja haastattelussa saatujen tulosten perusteella voidaan todeta asenteiden karttojen sähköistämistä kohtaan olevan positiivisen odottavat. Vastajaat kokivat sähköistämisen karttojen käyttöä edistävänä sekä vahvasti osana nykypäivän kehitystä.

Tietosuoja-asetuksen voimaantulon jälkeen toukokuussa 2018 useat tahot ja rekisterinpitäjät ovat tarkistaneet toimintojensa lain mukaisuutta. Tietosuoja-asetuksen näkökulmasta ei nykykäytäntö muuttunut karttatietojen luovuttamisen suhteen seurakunnan hautauspalveluissa. Kyselyn perusteella osa vastaajista koki epävarmuutta karttatietojen luovuttamisen suhteen salassa pidettävien henkilötietojen näkökulmasta. On monia hautausmaakarttatietoja, joihin kohdistuu useiden osapuolten perusteltu intressi. Yksittäiseen kyselyyn voidaan vastata, mutta tietojen luovuttamiseen liittyvät säännökset estävät suurten tietomäärien luovuttamisen ilman perusteltua syytä. Lisäksi kuolleita koskevan henkilötietojen suojan määrittelystä ei ole yhtenäistä käytäntöä seurakunnissa tai hautausalan toimijoiden kesken. Yhtenäistä käytäntöä sille, mitä tarkoittaa kauan sitten kuollut, ei ole määritelty seurakunnissa.

6.2 Pohdinta

Tämän opinnäytteen alkusysäys voidaan ajoittaa jo vuoteen 2009, jolloin Oulun seurakuntayhtymän hautauspalvelut otti käyttöön selaimella toimivan hautakarttajärjestelmän. Sähköiset hautakartat olivat käytössä molempien hautausmaiden Oulun ja Oulujoen hautausmaan osalta. Vuonna 2013 toteutuneiden kunta- ja seurakuntaliitoksien mukana Oulun seurakuntayhtymän hautausmai-

den lukumäärä moninkertaistui. Sähköisiä karttoja ei ollut käytössä muualla laajentuneessa seurakuntayhtymässä ja digitalisoimiseen liittyvä työ jäi kaiken muun työn jalkoihin useaksi vuodeksi. Opinnäytetyön alkuperäinen kehittämistehtävä lähti todellisesta tarpeesta saada Oulun seurakuntayhtymän hautausmaiden kartat sähköisesti hyödynnettäväksi ja käytettäväksi hautausmaatyössä.

Omat kokemukseni vaikuttivat vahvasti opinnäytetyön aiheen valintaan. Työ kuitenkin osoitti, että monet sähköistämiseen liittyvistä ongelmista ovat hyvin saman kaltaisia muualla Suomen seurakunnissa, kuin Oulussa. Aikaa ja resursseja tai osaamista ei löydy karttojen sähköistämiseen ja digitalisoimiseen liittyvään työhön. Karttojen sähköistäminen on monelta osalta seurakunnissa vielä tekemättä. Seurakunnilla ei ole välttämättä resursseja tehdä kaikkea itse. Tarvitaan ulkopuolisia palveluntarjoajia tai osaamista. Ajantasainen kirjaussääntö rekisteritiedoille sekä toimiva päivitysprosessi kaikille tiedoille on rekisterin kanssa tärkeää myös sähköisten karttatietojen osalta.

Tavoite ja tutkimuskysymykset muuttuivat opinnäyteprosessin aikana, mikä osittain vaikeutti kehitystulosten analysointia. Kysely hautausmaakarttoihin liittyen toteutettiin keväällä 2017 ja asiantuntijahaastattelut keväällä 2018. Useammalla asiantuntijahaastattelulla olisi voitu saada laajempi näkökulma nimenomaan tietosuojaan ja henkilötietojen käsittelyyn liittyen. Lähdemateriaalia kerätessäni tajusin konkreettisesti digitaalisten palveluiden nopean kehityksen aikataulun ja verkkopalveluiden käyttämisen lisääntymisen. Nykyään asiakkaat ja omaiset hakevat palveluista tietoja ensin verkosta. Tiedon analysointiin voidaan kuitenkin myöhemmin tarvita ihmiskontaktia. Asiakkailla on tärkeää saada haluamansa palvelu sitä kanavaa pitkin ja siihen aikaan, kun hänelle itselle parhaiten sopii.

Tulevaisuudessa hautauspalvelun asiakaspalvelussa tullaan palvelemaan asiakkaita yhä enemmän verkon välityksellä. Tulevaisuudessa tarvittaisiin myös kokonaisvaltaisempaa ajattelua hautausmaakarttojen sähköistämisestä ja rajapinnoista. Yhteiskunnan muiden verkkopalveluiden kehittyessä myös seurakunnat voivat kehittyä ja selkiyttää verkkopalveluiden tarjontaa. Verkossa olevia karttapalveluja kehitettäessä tulisi määrittää se aika, mitä tarkoittaa kauan sitten kuollut henkilö. Koskeeko määrittely omaisen suruaikaa vai onko se esimerkiksi hautarauhaan liittyvä aika? Väestötietojärjestelmässä olevat henkilötiedot tulevat julkisiksi, kun henkilön kuolemasta on kulunut 25 vuotta. Rekisterien avaaminen ja rajapinnat omiin tietoihin voivat olla yksi kehityksen suunta. Rajapintoja omiin tietoihin on avattu julkisella sektorilla esimerkiksi terveydenhuollossa. Rajapintojen

avaamiseen omiin tietoihin liittyy kuitenkin vielä monta ratkaisematonta haastetta tietosuojan ja tietoturvan näkökulmasta.

Tätä opinnäytetyötä viimeistellessä eduskunnan hallintovaliokunta on antanut 25.10.2018 mietintönsä kansallisesta tietosuojalaista. Tietosuojalain voimaantullessa on tarkoitus kumota nykyinen henkilötietolaki. EU:n tietosuoja asetus (679/2016) koskee yhtäältä kaikkia EU- maita. Kuitenkin esimerkiksi naapurimaassamme ruotsissa on mahdollisuus etsiä omaisen hautaa suoraan Ruotsin kirkon virallisten verkkosivujen kautta (Svenska kyrkan). Karttatietojen avaamista verkkosivujen kautta voitaisiin tutkia jatkotutkimuksena tälle opinnäytetyölle esimerkiksi pohjoismaisesta näkökulmasta. Loppujen lopuksi pyritään kuitenkin edistämään haudalla kävijöiden palveluita nykyajan vaatimalla tavalla. Jos sähköiset kartat jäävät vain seurakuntien työvälineiksi, ollaan vasta puoleessa välissä tavoitetta palvella haudalla kävijöitä paremmin. Lainsäädännön ei tulisi olla este kehittää palveluita ja tietosuojatyön tulisi olla luontevaa ja parhaimmillaan huomaamaton osa kaikkia toimintoja.

Työtä tehdessä on ollut motivoivaa huomata, että Oulun seurakuntayhtymän hautauspalveluilla on tahtotila kehittää hautausmaakarttojen sähköistämistä. Tämän työn viimeistelyvaiheessa Oulun seurakuntayhtymän hautauspalvelun toimintasuunnitelmaan on kirjattuna suunnittelukauden 2019-2021 haasteisiin ja painopistealueisiin muun muassa seuraavaa: ”Painopistealueita ovat karttaohjelmien kehittäminen... Suunnittelukaudella hautakarttojen digitalisointi tulee saada kaikkien hautausmaiden osalta valmiiksi sekä mobiilikarttasovellus käyttöön.”

OPINNÄYTETYÖSSÄ KÄYTETTYÄ KÄSITTEISTÖÄ

DIGITOITU AINEISTO Alun perin manuaaliseen muotoon tehty aineisto, joka on digitoimalla muutettu sähköiseen muotoon.

HENKILÖTIETO Kaikki tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyvät tiedot (esim. nimi, henkilötunnus, kuva, sijaintitiedot, verkkotunnistetiedot tai henkilölle tunnusomaiset taloudelliset ja kulttuuriset tekijät).

HENKILÖTIETOJEN ERITYISET TIETORYHMÄT (ARKALUONTEISET HENKILÖTIEDOT)

Tiedot, joista ilmenee rotu tai etninen alkuperä, poliittisia mielipiteitä, uskonnollinen tai filosofinen vakaumus, ammattiliiton jäsenyys, geneettisiä tietoja, terveyttä koskevia tietoja tai seksuaaliseen käyttäytymiseen ja suuntautumiseen liittyviä tietoja. Erityisiä tietoryhmiä koskeva käsittely on erikseen säänneltyä.

KÄYTTÖJÄRJESTELMÄ Tietokoneen ohjelmisto, joka mahdollistaa ohjelmien toiminnan tietokoneessa.

KÄYTTÖLIITTYMÄ Sovellus, jonka kautta sähköistä aineistoa voi selata, katsoa ja käyttää.

MANUAALINEN AINEISTO Käsin tehty esim. käsin piirretyt kartat.

METATIETO Sähköiseen aineistoon liitetty oheis- tai taustatieto, joka kuvailee alkuperäistä, joko manuaalista tai sähkösyntyistä aineistoa.

MOBIILISOVELLUS Ohjelma tai toiminto, joka voidaan ladata matkapuhelimeen tai tablettiin.

PAIKKATIETO On tietoa, johon liittyy sijainti.

REKISTERI Mikä tahansa jäsenneiltyjä henkilötietoja sisältävä tietojoukko, josta tiedot ovat saatavilla tietyin perustein, oli tietojoukko sitten keskitetty, hajautettu tai toiminnallisoin tai maantieteellisin perustein jaettu.

REKISTERISELOSTE, TIETOSUOJASELOSTE

Asiakirja, joka rekisterinpitäjän tulee laatia ja pitää yleisesti saatavilla. Sen tulee kuvata henkilötietojen käsittely tiiviisti esitetystä, avoimessa ja helposti ymmärrettävässä muodossa.

SÄHKÖINEN KARTTA

Sähköisessä muodossa oleva kartta, jota voi katsoa ja tai käyttää tietokoneella tai muulla sähköisellä laitteella. Aineisto voi olla joko digitoitua tai alun perin sähköiseen muotoon tehtyä eli sähkösyn-tyistä.

TIETOSUOJA JA TIETOTURVALLISUUS

Tietosuoja on yksityisyyden suojaamista henkilötietoja käsiteltäessä. Tietoturvasuus tarkoittaa tiedon luottamuksellisuuden, eheyden ja saatavuuden takaamista teknisten ja organisatoristen toimenpiteiden ja menettelyjen avulla.

LÄHTEET

Aaltonen, P., Palo, H., Rimpiläinen, O., Rintala, A., Ruotsalo, P. & Särkiö, P. 2005. Hautaustoimen käsikirja. Helsinki: Edita Prima Oy.

Aalto-yliopiston metodikortisto. Viitattu 3.3.2018, <http://maa.aalto.fi/fi/research/ytk/metodit/>.

Ahveniston hautausmaan virtuaalipolku. Viitattu 4.11.2018, <https://ahvenisto.kirkkomaa.fi/ahveniston-kulttuuripolut/>.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2000. Johdatus Laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Eskola, R. & Peltoniemi, H. 2011. Viherympäristön mittaustekniikka ja paikkatieto. Viherympäristöliiton julkaisu nro 52. Tammerprint Oy.

Espoon seurakunta. 2018. Hautausmaat. Viitattu 4.11.2018, <http://www.espoonseurakunnat.fi/hautausmaat/kirkon-hautausmaa>.

Eu:n yleinen tietosuojasetus. General Data Protection Regulation 679/2016. EUR-Lex 2018. Viitattu 16.10.2018, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=celex%3A32016R0679>.

Harjuautti, K. 2018. Tietosuojasiantuntija, Oulun hiippakunta. Sähköpostihaastattelu 26.4.2018. Tekijän hallussa.

Hautaustoimen tietojärjestelmähanke, esiselvitys. Kirkkohallituksen virastokollegion 20.3.2015 asettaman hautaustoimen tietojärjestelmän valmistelutyöryhmän raportti 30.11.2015.

Hautaustoimilaki (457/2003). Finlex 2018. Viitattu 16.10.2018, <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030457>.

Henkilötietolaki (523/1999). Finlex 2018. Viitattu 16.10.2018, <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990523>.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Yliopistopaino. Helsinki.

Ilmarinen, V. & Koskela, K. 2015. Digitalisaatio: yritysjohdon käsikirja. Verkkojulkaisu. Viitattu 16.10.2018. Talentum.

INSPIRE -direktiivi 2007/2/EY. Laki ja asetus. Viitattu 28.10.2018, <https://www.maanmittauslaitos.fi/kartat-ja-paikkatieto/paikkatietojen-yhteiskaytto/inspire>.

Inspire-työryhmän loppuraportti. 2008. Valtioneuvoston julkaisut. Viitattu 28.10.2018, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-453-363-8>.

Julkisuuslaki (621/1999). Finlex 2018. Viitattu 16.10.2018, <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990621>.

Jyväskylän seurakunta. 2018. Hautausmaat. Viitattu 4.11.2018, <http://hautausmaat-jyvaskylanseurakunta-fi-d.aldone.fi/info/>.

Kecskeméti, I. 2016. Arkistoneuvos. Kansallisarkiston digitointitoiminta. Asiakirjahallinnon koulutus seurakunnille 6.10.2016.

Kirkkolaki (1054/1993) ja Kirkkojärjestys (1055/1993). Finlex 2018. Viitattu 16.10.2018, <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931054>.

Koivula, V. 2018. Rekisterinjohtaja. Oulun seurakuntayhtymä. Sähköpostihaastattelu 12.4.2018. Tekijän hallussa.

Koivula, V. 2018. Rekisterinjohtaja. Oulun seurakuntayhtymä. Tietosuojakoulutus. Oulun seurakuntayhtymä 28.2.2018.

Kotimaa24.fi/artikkeli, Kotimaa24-lehti www-julkaisu. Ahveniston hautausmaan virtuaalipolku, 26.8.2016.

Lankinen, M. 2015. Opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Viitattu 3.3.2018, <http://www.theseus.fi/handle/10024/97058>.

Muhonen, J. 2013. Oletko tosissasi? Miksi pitää digitalisoida? Mitä hyötyä sähköistymisestä on? Viitattu 3.3.2018, <http://www.oletkotosissasi.fi/2013/09/miksipitaadigitalisoituamitahyoty.html>.

Oulun IT-alueen tietoturvaperiaatteet 1.7.2015. Oulun seurakuntayhtymän www-sivut. Viitattu 3.3.2018. Sisäinen lähde Oulun seurakuntayhtymän työntekijöille.

Oulun kaupunki avoin data. 2018. Viitattu 28.10.2018, <http://www.ouka.fi/oulu/oulu-tietoa/avoidata>.

Oulun seurakuntayhtymä. 2018. Hautausmaat. Viitattu 4.11.2018, <http://www.oulunseurakunnat.fi/hautausmaat>.

Paikkatietoinfrastruktuurilaki (421/2009) ja asetus (725/2009). Finlex 2018. Viitattu 16.10.2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2009/20090421>.

Pajunen, T. 2017. Opinnäytetyö. Hämeen ammattikorkeakoulu. Viitattu 3.3.2018, <http://www.theseus.fi/handle/10024/132687>.

Palo, H. 2016. Maankäyttöpäällikkö. Kirkkohallitus. Tiedustelu hautaustoimen tietojärjestelmähankkeesta 2015. Sähköposti 15.2.2016. Tekijän hallussa.

Pitkänen, O., Tiilikka, P. & Warma, E. 2013. Henkilötietojen suoja. Vantaa: Hansaprint.

Poikola, A., Kola, P. & Hintikka, K. 2010. Julkinen data - johdatus tietovarantojen avaamiseen. Helsinki: Liikenne- ja viestintäministeriö. Viitattu 28.10.2018, <http://www.julkinendata.fi/>.

RambollFM – hautakarttajärjestelmä. Viitattu 3.3.2018, https://fi.ramboll.com/palvelut/kiinteistot_ja_rakentaminen/kiinteistokonsultointi/rambollfm-jarjestelmat.

Rasmus, T. 2016. Kansallisarkiston digitointitoiminta. Asiakirjahallinnon koulutus seurakunnille 6.10.2016.

Sakasti 2018a. Palvelu Suomen evankelis-luterilaisen kirkon työntekijöille ja toimijoille. Kirkon viestintäohjelma 2020. Viitattu 20.9.2018, <http://sakasti.evl.fi/>.

Sakasti 2018b. Kirkon keskushallinto. Hautaustoimen tilastotiedot vuodelta 2017. Viitattu 20.9.2018, <http://sakasti.evl.fi/>.

Sakasti 2018c. meidän kirkko tietoverkoissa. 2008. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tietohallintostrategia vuosille 2009-2009. Viitattu 20.9.2018, <http://sakasti.evl.fi/>.

Sakasti 2018d. Kirkkohallituksen yleiskirje, tietosuoja 2017-6. Viitattu 20.9.2018, <http://sakasti.evl.fi/>.

Sakasti 2018e. Kirkon yleiset tietoturvamääräykset 2016 asiakirja. Viitattu 20.9.2018, <http://sakasti.evl.fi/>.

Sakasti 2018f. Verkkopalvelu osana yhteistä ympäristöä- hanke. Viitattu 6.11.2018, [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/D390B61DEA94A6B0C2257B0F004D2B86/\\$FILE/srkverkkohanke_hankekuvaus.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/D390B61DEA94A6B0C2257B0F004D2B86/$FILE/srkverkkohanke_hankekuvaus.pdf).

Schali, K. 1996. Oulun hautausmaat. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Sukututkimusseura verkkosivut. Viitattu 28.10.2018, haudat.genealogia.fi/php/indexs.php.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Viitattu 3.3.2018, <https://evl.fi/tietoa-kirkosta/kirkon-organisaatio/seurakunnat>.

Suomen perustuslaki (731/1999). Finlex 2018. Viitattu 16.10.2018, <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>.

Tietosuojavaltuutetun toimisto. Viitattu 27.10.2018, <https://tietosuoja.fi/etusivu>.

Tilastokeskus.2018. Kuolleet 2017. Viitattu 27.10.2018, <https://tilastokeskus.fi/til/kuol/index.html>.

Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä 2018. Hautausmaat. Viitattu 4.11.2018, <http://www.turun-hautausmaa.fi/cemetery.html>.

Tähkänen, M. 2018. Lakimies. Kirkon keskusrahaston tietosuojavastaava. Viitattu 6.11.2018, <https://nuotta.evl.fi/Tietosuoja/SitePages/Kotisivu.aspx>.

Viherympäristöliitto 2018. Viitattu 3.3.2018, <http://www.vyl.fi/pwire.fi/mika-on-vyl/jasenet/jasenyhdistykset/seurakuntapuutarhurit-ry/>.

LIITTEET

Liite 1: Kysely seurakunnille hautausmaakarttojen sähköistämisestä

Liite 2: Haastattelu hautausmaakarttojen tietosuojasta

1. Seurakunta /Seurakuntayhtymä
2. Hautausmaiden määrä (kpl)
3. Hautatoimen ohjelma (rekisteriohjelma)
 - Status
 - Prime
 - Manuaalinen kortisto
 - Muu, mikä?
4. Hautakarttaohjelman ylläpitäjä, josta rajapinta hautatoimen ohjelmaan
 - Ramboll Oy
 - FCG Oy
 - Geometrix Oy
 - Muu, mikä
 - Ei ole käytössä karttaohjelmaa
 - En tiedä

SÄHKÖISET HAUTAKARTTA-AINEISTOT

5. Kuinka suuri osa hautausmaiden käyttökartoista on käytettävissä sähköisessä muodossa?
(Arvio prosentteina)
6. Milloin karttojen sähköistämistä ja digitointeja on tehty tai karttoja piirretty sähköiseen muotoon?
 - Työ on aloitettu hiljattain tai on käynnissä parhaillaan
 - Työtä ei ole aloitettu
 - Työ on tarkoitus aloittaa, milloin
 - Kaikki käyttökartat on sähköistetty ja päivitämme niitä tarvittaessa
7. Päivitetäänkö karttaohjelmaan muutoksia hautarekisteriohjelmaa täydennettäessä?
 - Kyllä
 - Ajoittain
 - Ei
 - Päivitetään manuaalisesti paperikarttoihin
 - Muu tapa, mikä
8. Hyödynnetäänkö mobiililaitteita hautakarttatietojen käsittelyssä?

- Kyllä, miten
 - Ei
9. Kerätäänkö muuta sähköistä paikkatiedon sisältävää metatietoa? (esim. otetaan kuvia, skannataan asiakirjoja)
- Kyllä, mitä
 - Ei
10. Arvioi vastaako nykyinen karttojen käytön menetelmä yksikössäsi (sähköinen tai ei) työn tarpeita? (Arvosanalla viisi tarkoitetaan kiitettävää ja arvosanalla yksi huonoa)
- 5
 - 4
 - 3
 - 2
 - 1
11. Helpottavatko sähköiset kartat työtä?
- Kyllä
 - Ei
 - En osaa sanoa
12. Oletko itse saanut opastusta tai koulutusta sähköisen karttatiedon käsittelyyn tai tuottamiseen tai onko jotakuta muuta henkilökunnastanne koulutettu?
- Kyllä olen saanut, mitä
 - En ole saanut, mutta haluaisin
 - En koe asiaa itselleni tarpeellisena
 - Henkilökuntaamme on koulutettu
 - Ketään henkilökunnastamme ei ole koulutettu

SALASSAPITO JA TIETOTURVA

13. Onko seurakunnassasi laadittu tieturvaohjeet?
- Kyllä
 - Ei
 - Kyllä, IT-alueelle on laadittu ja käytämme niitä
 - En tiedä
14. Koetko ongelmalliseksi karttatietojen luovuttamisen salassapidettävien henkilötietojen näkökulmasta?

- Kyllä
- En
- En osaa sanoa

15. Miten mielestäsi hautakarttatietoja pitäisi olla julkisesti saatavilla? Millä tasolla tiedon tulisi olla saatavilla esim. internet selaimella? (avoin kysymys)

16. Muita kommentteja. Tähän avoimeen vastaukseen voi jättää kommentteja sähköisten karttojen käytöstä sekä tästä kyselystä. Jäikö jotain olennaista kysymättä tai kertomatta?

1. Mitä tietoja hautakarttasovelluksen käyttäjän (seurakunnan työntekijä) ulkopuoliselle taholle esim. kiviliike annettava/lähetettävä karttatuloste voi sisältää tietosuoja uudistuksen näkökulmasta?
2. Miten näkisitte mobiili- /älylaitteilla käytettävän hautakartan tietosuojan toteutuvan parhaiten? Onko jotain tietoja mitä ei tulisi näkyä mobiili- / älylaiteversiossa?
3. Onko jotain mitä tietosuojan näkökulmasta tulisi ottaa huomioon, jos ja kun seurakunnat rakentavat tai rakentavat yhteistyössä muun tahon kanssa internetissä tai älylaitteilla toimivia esim. ”tunnettujen kaupunkilaisten” hautakarttoja?
4. Voisiko mielestänne olla mahdollista tulevaisuudessa rakentaa hautarekisteri mihin haudan haltija / omainen pääsisi tarkastelemaan hautakortin tietoja esim. pankkitunnuksilla kirjautumalla?
5. Voisiko mielestänne olla mahdollista tulevaisuudessa rakentaa hautakarttasovellus, johon kuka tahansa hautaa etsivä voisi kirjautua ja jonka käyttöä voitaisiin seurata?
6. Muun kuin seurakunnan tuottamat sähköiset palvelut (etsin hautaa) internetissä ovat yleistyneet. Miten seurakuntien tulisi suhtautua näissä oleviin tietojen oikeellisuuteen?
7. Millä aikataululla (suositus) sopimuksien tarkistaminen tietosuojan kanssa tekemisissä olevien palveluntuottajien kanssa tulisi tehdä esim. tässä haastattelussa Ramboll- hautakartan ylläpitäjä? Onko seurakunnille annettu ohjeistusta aikataulusta?